

TRIBUNA COOPERAȚIEI ARDELENE

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNEI DE COOPERATIVE „ARDEALUL” CLUJ

REDACTOR: PROF. DR. VICTOR JINGA

N. 3—4

ANUL I. — IULIE—AUGUST 1930

CUPRINSUL:

- Prof. Dr. V. Jinga . . . Vânzarea produselor în sistem cooperatist
- Prof. Dr. A. G. Goeman . . . Rosturile coop. forest.
- Gheorghe Dragoș . . . Situația de după războiul a coop. maghiare de consum „Hangya” (Furnica), în România
- D. Cartianu . . . . . Rostul cursurilor cooperatiste de vară
- Dr. A. G. . . . . Cooperativa forestiera „Gurghiul”
- Grațian C. Mărcuș . . . Datoriile în sat
- Recenzii
- Constatări și îndrumări
- Bilanțuri de soc. coop.
- Dela Unirea „Ardealul”
- Cronica: Știri din țară și streinătate.

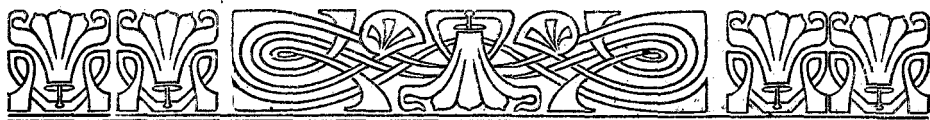
Redacția și Administrația:

Cluj, Uniunea de coop. „ARDEALUL”, Calea Regele Ferdinand 55.

ABONAMENTUL ANUAL LEI 200. — UN EXEMPLAR LEI 20.—

Spre luare aminte.

— Această revistă face legătura între unitățile cooperative din Ardeal și Uniunea lor dela Cluj. Este deci în interesul tuturor unităților să o aboneze neîntârziat și să o citească; aci găsec îndrumarea, informațiunile și cercetările cari le folosesc și le privesc de aproape.

— Răspândiți această Revistă printre prietini și cunoștințe; în ea se oglindesc ideea și acțiunea cooperatistă, mai cu seamă din Ardeal.

— Toți cei cari știu scrie despre cooperatie să ne trimită articole; cooperatorii să ne comunice părerile lor despre mișcare, constatările bune și rele privitoare la cooperatie.

— Cine nu înapoiază, în timp de zece zile dela expediere, primul număr din revistă ce i-s'a trimis, îl considerăm abonat și așteptăm costul abonamentului. BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Amintiți-vă că hârtia, tiparul și lucrul sunt scumpe; revista se susține numai din abonamente. Trimiteți-ne deci neîntârziat costul abonamentului numai pe adresa Administrației.

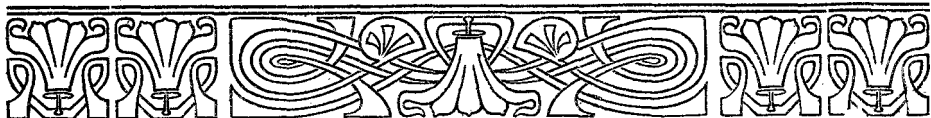
— In loc de chitanță, numele abonaților se trec pe pagina a 3-a a copertei.

— Manuscrisele primite la Redacție nu se înapoiază.

— Lucrările și revistele primite la Redacție vor fi amintite la Bibliografia acestei reviste. Rugăm revistele să accepte schimbul.

— Cooperativele cari au local sau instalațiuni proprii să ne trimită fotografia (eventual clișeul) bună a acestora pentru a le reproduce în revista noastră.

— Cooperativele să folosească aceasă revistă pentru reclama produselor lor; prețul publicării după învoială.

TRIBUNA COOPERĂȚIEI ARDELENE

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNEI DE COOPERATIVE „ARDEALUL“ CLUJ

ANUL I.

IULIE—AUGUST 1930.

Nr. 3—4.

Vânzarea produselor în sistem cooperatist.

de Dr. Victor Jinga.

Utilitatea aplicațiilor progresive.

Regimul integral cooperatist este o năzuință finală spre care tind toți cooperatorii. În ultimă analiză orice activitate care necesită organizare se poate desfășura în sistem cooperatist. Explicarea simplă a succeselor practice câștigate de cooperatie în mai puțin de o sută de ani stă în situația ei pe pământul sănătos al realităților, în moderațiunea năzuințelor, în înlăturarea chimerei teoretice. Viața a fost luată așa cum e, iar nu cum am vrea să fie; idealul a luminat căile cooperativelor, înlesnindu-le tocmai înțelegerea drumurilor grele ale vieții.

O parte, nu îndeajuns de mare, a vieții economice dela noi e organizată pe baze cooperatiste: avem credit popular cooperativ, o oareșcare producție cooperatistă și nuclee răslețe de altfel de activitate cooperatistă. Creditul cooperativ a reușit și pentru că a avut o perioadă de creștere normală, a pornit dela puțin, i-a deprins cu încetul pe cooperatori să-i înțeleagă mecanismul. Întreprinderile forestiere cooperative, au soarta știută pentru că n'au fost clădite pe realități economice ci pe fructul unor imaginațiuni potrivite altui fel de îndeletniciri: perioada de experimentare în mic a fost suprimată trecându-se deadreptul la masive mari păduroase, zeci de gatere, clădiri pompoase și totul impregnat cu setea arzătoare de câștig mare și imediat. Imităm zelos rodul muncii altora, nu ne batem însă capul să adâncim evoluția unui fapt, natura experimentărilor, specificul situațiilor.

Avem în țară multe lucruri de îndreptat. Viața tuturor e legată de soarta agriculturii. Ori, țăranul muncește mult (ar trebui să muncească mai puțin și cu rezultate mai mari) și câștigă puțin, vinde efitin; de aci lipsă de rentabilitate, pauperizare, subconsumație, cu toate urmările atât pentru țărănime cât și pentru celelalte categorii sociale.

Intr'o asemenea situație este explicabilă, deși numai în parte justificată, invocarea panaceului cooperatist. Să vindem cerealele prin cooperatie, spun mulți; avem bănci populare și alte cooperative cari să se îngrijească de colectare, predare, finanțare și de toate. Această *frenzie cerealisto-cooperatistă*, par'că e o fatalitate inexorabilă, ne apucă în fiecare an tocmai în săptămânile în cari păioasele sunt în armane. Și sub presiunea grabei se acceptă, fără cercetare amănunțită, tot felul de soluții pentrucă — spun propunătorii, — nu e timp de vorbă.

Criza agrară e atât de gravă încât experimentarea de școli și sisteme economice trebuie amânată. Sunt cooperater de convingere udâncă; cooperația însă nu e o soluție de oportunitate, de improvizație ci mult mai mult: un sistem de gândire și de acțiune organică, prudentă, neprecipitată.

Cooperația noastră nu este astăzi în măsură să facă comerț mare de cereale; ne lipsește organizația tehnică, experiența, înțelegerea afacerilor mari, mijloacele financiare suficiente. Astăzi trebuie dat tot sprijinul comerțului capitalist de cereale; casele exportatoare trebuie ajutate, numai ele au oamenii pricepuți în acest fel de comerț, au legături vechi cu piețele streine. Cooperația să facă încă școală, să se popularizeze tehnica și foloasele desfacerii cerealelor în comun, să se pregătească personalul, să se studieze organizarea de cooperative speciale pentru un asemenea fel de comerț, să se pregătească mijloacele financiare, instalațiuni etc. Și toate acestea metodic, ca toate lucrurile teinice.

În legătură cu comerțul de cereale cooperatist se face deseori mențiune de „*pool*”-urile *canadiene*. Ori, acestea nu sunt nici măcar cooperative. În syndicatele de vânzare (*pool*) canadiene, constituite de agricultori Statul nu are nici un amestec cât privește organizarea lor și nici nu vine în ajutorul lor. Ele trebuie distinse complet de cooperative cari funcționează pe baza unei legi speciale și cari sunt controlate de Stat.

Pool-ul canadian se află azi în situațiunea penibilă a unei cooperative agricole care lucrează cu credite bancare. Că și în anii precedenți el a început și anul acesta cu aconturi către membrii săi de câte 100 cts. pe baza de Manitoba I. Mijloacele necesare le-a obținut dela un consorțiu bancar, căruia i-a gajat stocul său de grâu. — Pool-ul a promis membrilor săi prețuri mari; aceștia au intensificat producțiunea: prețurile au scăzut și țările agrare europene au început din această cauză să se apere prin taxe vamale și prohibiri la import contra urmărilor distructive ale unei supraproducțiuni internaționale în urma căreia un nou val de scădere a împins prețurile sub cele antebelice.

Problema comerțului serios cooperatist de cereale va trebui să se pună și la noi: trebuie să îi preceadă o perioadă de pregătire și de adaptare fără de cari această mare realizare riscă să fie compromisă.

Valorizarea produselor minore.

Cooperația a smuls organismului economic capitalist tot mai multe terenuri de activitate. Cooperația bună a pornit cu realizări de o întindere și complicațiune mai mică, folosind apoi experiența câștigată aci pentru acțiuni mai vaste. De aceea, în materie de comerț cooperatist, valorizarea ouălelor și a fructelor îmi pare a înfățișa un început din cele mai potrivite. Dimensiunile acestui comerț permit o înțelegere mai ușoară, nu necesită mari mijloace financiare și nici investițiuni prea importante, vorbind chiar de comerțul de export al acestor produse.

Avem un *Institut național de export*, organizat-pe bază de lege. (Mon. Of. 26—IV—1930); el e însărcinat să organizeze și să intensifice exportul produselor românești. Este regretabil că nu s'a prevăzut ca din Consiliul Institutului să facă parte și reprezentanți ai mișcării cooperative.

Mai avem și o *Centrală de import și export* organizată în cadrul mișcării cooperative.

Dela aceste instituții comerțul de care ne ocupăm e îndreptățit să aștepte sprijin, îndrumare și informațiuni; ele sunt încă în perioada de organizare.

Pentru *exportul de ouă* avem și o *lege specială* (Mon. Of. 16—V—1930). Iată dispozițiunile mai importante ale acestei legi: Ouăle destinate exportului sunt de două feluri: standardizate și nestandardizate... Taxa de export la ouălele nestandardizate va fi de patru ori mai mare decât la ouălele standardizate. În caz că ouălele standardizate ar fi cu timpul scutite de o astfel de taxă, aceea a ouălelor nestandardizate va fi și atunci de cel puțin un leu de bucată (art. 2). Marcarea ouălelor se face de către oficiul regional de marcarea, fie în magazinele exportatorului, fie la centrul de colectare al regiunii respective (art. 4). În aceste Oficii are un delegat și Oficiul național al cooperației române. — Pentru acoperirea cheltuelilor necesitate de marcarea și controlarea standardizării, exportatorii ouălelor standardizate vor fi supuși la plata unei taxe de marcarea de 0,10 lei de bucată (art. 5).

Organizarea exportului de ouă în Danemarca.

Să vedem mai întâi cum este reglementat exportul de ouă în câteva țări, spre a putea trage concluzii și asupra exportului nostru.

În *Danemarca*,¹⁾ ouăle constituie al treilea articol important de export, după unt și slănină. Prin legea din 1925 Ministerul Agriculturii a fost autorizat să reglementeze importul și exportul de ouă; legea din 31 Martie 1928 a reînnoit și extins stipulațiunile privitoare la acest import și export. La 30 Aprilie

¹⁾ Din Coresponența Economică, Nr. 11—12—1929, pag. 10—11, după Danish Foreign Office Journal.

1928 Ministerul Agriculturii a emis noul regulament astăzi în vigoare.

Ouăle daneze pot fi exportate din Danemarca numai sub următoarele denumiri de: „ouă proaspete daneze”, „ouă frigorigerate daneze”, „ouă crăpate daneze” și „ouă conservate daneze”.

Clasificarea de ouă proaspete trebuie aplicată numai ouălelor cari, examinate la lumină, prezintă gălbenușul abea vizibil, așezat lângă centru și cu o cameră de aer având o profunzime de 3 mm. Ouăle intrând în această categorie nu trebuie să fi suferit vre-un tratament prealabil.

Clasificarea de ouă frigorigerate se aplică ouălelor păstrate în frigoriger, indiferent de durata păstrării.

Ouă conservate sunt acelea păstrate fie într'un lichid preservativ fie înmuiate în ceară, parafină sau alte substanțe similare.

Ouăle de calitate a doua sunt prohibite la export. Prin ouă de calitate a doua se înțeleg ouăle ce nu sunt proaspete, ouăle murdare sau spălate, ouă ce au suferit o avarie în timpul ouatului și în genere toate ouăle ce nu intră în categoria celor patru clasificări de mai sus cari în momentul punerii lor la conservare nu îndeplineau condițiunile de ouă proaspete.

Ouăle proaspete daneze, dacă sunt exportate, trebuie să poarte pe fiecare în parte cuvântul „danez” scris cu culoare roșie și înscris într'un oul. Fiecare clasificare de ouă trebuie să fie marcată cu altă culoare.

Impachetarea trebuie să se facă în lăzi din lemn uscat, fără miros. Casele de împachetaj trebuie să fie firme autorizate și să poseadă tot echipamentul necesar pentru sortarea, ceruirea și cântăritul ouălelor.

Fiecare ladă cu ouă trebuie să conțină numai o singură categorie de ouă, astfel că 120 ouă din acea categorie să corespundă exact cu greutatea marcată pe ladă.

Inscripția pe lăzi trebuie să cuprindă: greutatea lăzii, clasificarea ouălelor, săptămâna expedierii (dată în cifre; cifra 1 ar reprezenta prima săptămână a anului nou).

Ouălele destinate la export sunt supuse numai inspecției executată de agenții de control ai „Serviciului de control pentru unt, margarină și brânză”. Acești agenți au intrare liberă în depozitele de ouă din stațiunile de cale ferată, porturi și de pe vapoare. Ei cercetează dacă împachetarea este făcută conform dispozițiunilor regulamentului și dau hotărârea. Contra hotărârii acestor agenți, dacă este cazul, se poate face apel la cei doi inspectori numiți de Ministerul de agricultură, a căror hotărâre rămâne definitivă.

În caz când împachetarea nu are loc conform regulamentului în vigoare, marfa poate fi confiscată în folosul statului, iar exportatorul dat în judecată.

Exportatorii sunt obligați să țină registrele la vederea serviciului de control. În aceste registre se va arăta cantitatea ouălelor primite și toate tranzacțiile încheiate.

În 1928 existau 58 firme exportatoare de ouă; autorizate. Firmele mari au case de ambalaj proprii, unele chiar câte 35 depozite de asemenea natură, situate în diferite orașe din Danemarca.

In Polonia.

Exportul ouălelor din *Polonia*¹⁾ este reglementat prin trei decrete consecutive, din care ultimul introduce o taxă de export de 200 zloți pe 100 de Kgr. de ouă de găină. Sunt scutite de această taxă organizațiile fermierilor specializați în acest comerț, dacă posedă permisiunea Ministerului de finanțe. Exportatorii de ouă îndeplinind toate cerințele impuse prin decretul din 6 Martie a. c. sunt în mod automat scutiți de plata taxelor de export.

Ouălele sunt exportate în trei categorii și anume:

- a) Ouă proaspete;
- b) Ouă conservate la frig;
- c) Ouă conservate în var.

Marcarea se face numai pe ladă, pe exterior, nu pe fiecare ou în parte.

Pentru ouălele cari sunt proaspete se adaugă cuvântul „Secunda”.

Pentru ouălele cari sunt conservate la frig se adaugă cuvântul „Frigor”.

Pentru ouălele cari sunt conservate în var se adaugă cuvântul „Kalk”.

Marfa se controlează la magazinele întreprinderii exportatoare, înainte de a se închide lada. În cazul când există denunț sau bănuială că s'a contravenit dispozițiilor legale sau administrative, se poate controla și pe drum. Lada trebuie să aibă următoarele dimensiuni: lungime 175 cm. la interior 182 cm. la exterior, lățimea 50 cm. interior, 56 cm. exterior, înălțimea lăzii întregi 25 cm. interior, 28 cm. exterior, jumătăți de lăzi 13 cm. interior, 14 cm. exterior.

Pentru dimensiuni mai mici trebuie să se interpună, între ouă, carton.

Cl. I	1000	ouă	trebuie	să	cântărească	45—48	kg.
” II	”	”	”	”	”	48—51	”
” III	”	”	”	”	”	51—54	”
” IV	”	”	”	”	”	54—57	”
” V	”	”	”	”	”	57—62	”

Condițiunile pentru ca ouălele să fie considerate proaspete sunt:

1. Camera de aer să aibă între Aprilie și August minimum 7 mm.

¹⁾ Din Corespondența Economică, Nr. 11—12—1929, pag. 11, după Polish Economist.

2. Camera de aer să aibă în celelalte luni minimum 10 mm.

3. Oul să fie supus unei operații de conservare; să aibă gălbenușul compact, transparent; să nu prezinte pete; să aibă piețița neatinsă.

Decamdată, până la noui dispozițiuni, este îngăduit și exportul ouălelor murdare și mai mici de 62 Kg. mia.

In Rusia.

Exportul de ouă din *Rusia*,¹⁾ în cantități apreciabile, începe cam din 1890 și progresează repede până la 1913.

Dela 15 milioane ruble în 1913, valoarea exportului acestui articol ajunge la 90,6 milioane ruble în 1923. Piețele de desfacere ale ouălelor rusești erau în primul rând: Anglia, Germania și Austria.

Exportul rusesc de ouă întrerupt în perioada războiului și a revoluției, reîncepe în 1923, în care an se exportă cam 100 milioane bucăți, deci nici 3% din exportul din 1913. În anii următori creșterea pasărilor luă un mare avânt și exportul de ouă pe 1924 se cifrează la 4000 milioane bucăți. În anii 1924—1926 producția ouălelor crește tot mai mult, dar în aceeași măsură crește și consumul intern, astfel că exportul nu înregistrează un plus apreciabil. Valoarea ouălelor adunate în anii 1925 și 1926 se cifrează la 113 milioane ruble aur.

Strângerea ouălelor destinate exportului se face în modul următor: Fiecare din întreprinderile exportatoare are o serie de centre de aprovizionare de unde își procură ouălele pentru export. Aceste centre se ăsesesc de obicei fie într'o capitală sau la o stație ferată ce formează un nod de cale ferată.

Fiecare centru are o anumită rază de unde se aprovizionează și un număr de colectori, voiajori, cari pentru unele centre se urcă și la 100. Colectorul e luat de obicei din populația rurală și trebuie să posede vehiculul său propriu și un capital de câteva sute de ruble. Colectorii vârsă ouălele la centrele de aprovizionare unde se examinează și calitatea ouălelor.

După triaj (ouălele murdare sau relativ mici sunt clasate în categoria II-a) ouălele sunt împachetate în lăzi. În fiecare ladă încap 1440 bucăți. Lada este împărțită în opt compartimente. Ouălele sunt împachetate în talaj mărunț; acesta trebuie să fie uscat, elastic și fără miros. O sută de lăzi formează încărcătura unui vagon.

Întreg comerțul de ouă, atât în interiorul țării cât și exportul, este sub controlul statului care dă mare atenție acestui comerț.

Pentru a obține ouă de o calitate mai bună au fost înființate crescătorii de probă, unde țărani pot căpăta sfaturi în mod gratuit, ilustrate prin exemple vii asupra modului de cre-

¹⁾ Din broșura: Expoziția Rusiei Sovietice la Leipzig 1927.

ștere al păsărilor pentru a face din această indeletnicire o ramură industrială.

Ouăle exportate sunt supuse unei Comisiuni de control. Aceste comisiuni funcționează la punctele de export: la frontieră și în porturi, Comisiunea are dreptul — dacă este cazul — să declare marfa improprie la export, oprind-o să iasă din țară.

Posibilitățile noastre.

Am arătat cum este reglementat exportul de ouă în trei țări agricole situate în nord-vestul, centrul și răsăritul Europei. Exportul de ouă al acestor țări este organizat, în primul rând, potrivit cerințelor principalelor lor piețe de consum. În general, cele mai de seamă piețe de consum pentru acest articol sunt țările industriale și de economie agrară redusă. Danemarca are aproape marea piață de consum care e Anglia, apoi Germania și Peninsula Scandinavică. Polonia aprovizionează, la fel ca și Rusia, țările Europei Centrale cari, dealtfel, pot alcătui și principalele noastre piețe de consum, ouăle fiind un articol cerut din ce în ce mai mult. — În exportul de ouă al acestor țări rolul cooperăției este considerabil.¹⁾

Noi avem apoi și piața importantă a Greciei pe care o putem aproviziona în cele mai bune condițiuni.

Spicuim, în acest scop, din comunicarea făcută de Camera de comerț Eleno-Română din Atena, următoarele²⁾:

Importul de ouă în Grecia este scutit de taxe vamale. În Grecia s'a importat:

Țări	1929		1928	
	Kgr.	Val în Drah.	Kgr.	Val. în Drah.
Egipt	126.840	3.374.000	38.616	845.900
Bulgaria	23.059	355.000	23.588	319.500
Jugoslavia	50.951	863.800	56.493	873.900
Turcia	1.793.727	35.773.830	2.165.861	41.791.190
Alte țări	820.761	16.158.170	485.588	9.594.000

În Grecia, Turcia exportă mai multe ouă, care pentru ambalarea ouălelor importă talaj din România. Fiecare ladă conține 1300—1400 ouă și prețul lor c. i. f. Pireu variază după calitate și mărimea mărfii. De pildă lada cu ouă importată din Alexandria costă circa 1400 dr., cea din Turcia 1600 dr., iar ouălele indigene cari sunt în număr foarte restrâns L. 2400, fiind socotite ca marfă proaspătă.

După cum se vede prețul ouălelor importate din Turcia este mai ridicat și ar permite exportatorilor din România un

¹⁾ Indicațiuni importante privitoare la organizarea cooperativă a exportului de ouă din câteva țări se găsesc și în lucrarea: Cumpărare, producție și vânzare cooperativă a dlui T. C. Ionescu-Pășcani.

²⁾ Buletinul Uniunii Camerelor de comerț și de industrie, Aprilie 1930, pag. 401.

avantaj deoarece ii vor costa mai puțin având talajul necesar, în timp ce exportatorii turci sunt obligați să adauge la prețul ouălelor și costul transportului talajului importat din România.

Ce impuls am dat noi acestui fel de comerț de export? Am făcut o lege pentru exportul de ouă ale cărei dispozițiuni mai importante le-am văzut. Pe baza acestei legi care urmărește raționalizarea acestui export și îmbunătățirea cantitativă și calitativă a producțiunii, Centrala de import și export a încheiat cu exportatorii de ouă din țară o *convențiune*.

Prin această convenție cooperația participă în aceeași măsură cu exportatorii la exportul ouălelor și în același timp ea este singurul organ de colectare.

Pentru realizarea scopului s'a constituit o societate cu 10 milioane lei capital la care participă cooperația atât la formarea capitalului cât și la conducere.

Toate centrele de colectare se vor forma pe lângă instituțiile cooperatiste. Acestea vor plăti producătorilor prețurile după paritatea mondială. Societatea se mai obligă să pună gratuit la dispoziția producătorilor români, după programul alcătuit de Oficiul național al cooperației și Ministerul Agriculturii, 400.000 ouă și 2000 de reproducători cocoși.

Acest pas făcut de cooperație este foarte important. Un nou izvor de venit va contribui la întărirea gospodăriei țărănești. În țările cu cooperația de vânzare dezvoltată elementul „cinste” este esențial. La noi, paralel cu organizarea tehnică trebuie să se facă și educația producătorului; nu putem răshi pe piețele streine decât cu marfă bună, cântărită drept și oferită în cele mai bune condițiuni.

Comerțul de ouă poate fi admirabil organizat de cooperație. El se potrivește fazei actuale a dezvoltării cooperației românești. O producție îmbunătățită și mărită este un imperativ categoric al economiei noastre rurale care nu mai poate trăi numai cu exploatarea și vânzarea rudimentară de până acum, care astăzi face din exploatarea agricolă o îndeletnicire lipsită de rentabilitate.

Cooperativele de tot felul trebuie să contribuie la amplificarea și valorificarea la maximum a muncii și producției țărănești. Să se înceapă o campanie de lămurire a drumului nou pe care trebuie să apuce plugarul dacă vrea să nu tânjească. Tot ceace poate produce economia rurală trebuie valorificat. Începem cu ouălele, vom continua cu brânzeturile, lâna, fructele și altele.

Cooperativele sunt instituții vii, trebuie să se adapteze mereu la nevoile noi ale gospodăriei rurale: numai făcând astfel ele vor putea contribui la propășirea păturei țărănești al cărei câmp de muncă se lărgeste și se preface continuu. Față de problema pusă mai sus cooperativele să manifesteze tot interesul, munându-se în legătură cu instituțiile centrale cooperative și începând organizarea colectării în condițiuni cari să dea cele mai bune rezultate ținându-se seama de specificul situațiilor locale.

Rosturile Cooperăției forestiere.

de Prof. Dr. Aurel G. Gociman.

Cooperăția forestieră cunoaște un statut-tip elaborat de către Oficiul Național al Cooperăției Române. Acest statut, la art. 2 precizează scopul societății astfel:

a) „să exploateze păduri și să organizeze prelucrarea, industrializarea și comercializarea lemnului exploatat, cu participarea efectivă a membrilor săi, pentru a da de lucru asociaților și chiar celorlalți locuitori din raza ei de activitate și să contribuie la ieftenirea acestor produse prin înlăturarea inter-mediarilor”.

b) „să înființeze pepiniere și să execute plantațiuni forestiere”.

c) „să ajute la educația profesională a locuitorilor, dând sfaturi în tot cece privește ocupația lor”.

d) „să sădească între membri săi dragostea de pădure, spiritul de solidaritate și prevedere și să contribuie la răspândirea culturii în masele populației prin toate mijloacele potrivite acestui scop”.

Precum se vede din aliniatul a) de mai sus, statutul-tip arată ca scop principal al unei societăți cooperatice forestiere: *exploatarea de păduri, prelucrarea, industrializarea și comercializarea lemnului exploatat*. Se are în vedere, deci, numai cooperativele cari se ocupă cu această activitate.

Cooperăția forestieră, însă, îmbrățișează, sau poate îmbrățișa pe lângă această activitate și alte ocupațiuni și îndeletniciri — cum am arătat sumar în partea finală a articolului nostru din numărul precedent al revistei. — Astfel, am încadrat aici *industria casnică a lemnului și meseriile în lemn, munca forestieră, aprovizionarea cu materiale lemnoase și desfacerea lor, și chiar și pășunea* — din poieni și goluri de munte — care are atâtea contingente cu pădurea și cu economia forestieră.

Privită astfel, cooperăția forestieră se situează într'un cadru mai larg, mai complet.

* * *

Să vedem cari sunt rosturile și posibilitățile de realizare ale cooperativelor forestiere, în diferitele lor forme.

In exploatarea pădurilor.

Cuprindem aici *doborâtul* arborilor și *fasonarea* lor (ceput, cojit, secționat), putându-se obține următoarele produse:

Din reșinoase (brad și molift):

trunchi de lucru, pentru debitat în fabrică;

trunchi de rezonanță, veșcărie, șindili, draniță; din molift: cu creștere fină și regulată, tăiat aproape numai iarna; diametru minim 40 cm.

lemne de construcție; lemne lungi, mai subțiri, pentru grindărie cioplită („cioplitură”);

stâlpi (de mine, telegraf, etc.);

lemne pentru pastă mecanică și celuloză;

prăjini și haraci de viie;

lemne de foc.

Din fag:

Lemne de lucru (pentru debitat în fabrică și despicat);

lemne pentru traverse;

lemne de foc (blane, obleți, crăci).

Tot în pădure, pe loc, fără instalații speciale și de multe ori cu aceiași muncitori, se pot face și unele prelucrări ale lemnului, ca: *cioplirea* lemnelor de construcție de brad și fag (subii, taragoane), *fasonarea* traverselor, *fabricarea mangalului*.

Mai punem la „exploatarea pădurilor” construirea mijloacelor de transport în pădure (ulucuri, drumuri șoseluite, șinuite, funiculare) și transportul materialului lemnos până la depozite.

Avem, prin urmare până aici, o activitate de sine stătătoare, care se sfârșește cu obținerea *materiei brute lemnoase* în starea de a fi oferită diferitelor prelucrări și industrializări (trunchi de lucru, pentru celuloză, etc.) și cu *produse prelucrate* (lemne de foc, cioplitură pentru construcții, traverse, mangal, etc.).

Cooperarea are aici următoarele posibilități:

1. Să întovărășească pe *proprietarii mici de păduri*, pentru ca să facă exploatarea în comun.

Exploatarea pe suprafețe minuscule de pădure este anevoioasă (mai ales când este vorba de păduri mai îndepărtate) și nerațională, tocmai fiindcă prin micimea ei nu poate suporta cheltuieli și instalații (chelt. de amenajare, replantare, etc., mijloace de transport) necesitate de o bună exploatare.

Prin asociere, proprietarii de păduri de pe o vale, dintr'un basin, dintr'o regiune, vor proceda la *comasarea pădurilor* lor, formându-se un singur trup. Astfel, administrația și exploatarea va putea fi rentabilă, tăierile anuale fiind concentrate într'un singur loc, pe o suprafață mai întinsă.

Capitalul societății se va constitui de *numerarul* subscris și vărsat de fiecare proprietar și din *aportul în natură* (partea de pădure a fiecăruia, evaluată după situație, întindere, volum etc.).

Cum, cooperativa devine în acest caz și proprietara fondului, activitatea ei se va îndrepta, pe lângă exploatare, și spre *cultură forestieră și îmbunătățire a solului* (regenerare rațională cu esențe cât mai prețioase, potrivite locului (molift, brad, stejar), rărituri la timp, combaterea insectelor, consolidare și îmbunătățire de terenuri degradate, stingere de torenți, etc.).

2. Să întovărășească pe membri *composesoratelor* și *obștiilor* de păduri.

Pădurile *composesoratelor* și *obștiilor* sunt destinate pentru aprovizionarea continuă cu lemne de foc și construcție a membrilor copărtași și, deci, legea nu permite ca să se exploateze mai mult anual, decât *posibilitatea anuală*. Proprietarii primesc anual parchetele stabilite în amenajamente, regulamente sau studii de exploatare, fără cerere și fără altă autorizațiune specială.

Materialele obținute se distribuie coproprietarilor potrivit nevoilor și drepturilor, ce au la pădure. Partea din posibilitatea anuală, care trece peste trebuințele *composesoratului* se vinde la licitație publică. (În unele locuri se obicinuește, ca să se vândă întreg parchetul — deci și materialele, ce urmează să se distribuie *composesorilor*, — acestora dându-li-se în schimb cota în bani).

Composesorii întovărășindu-se — evident că numai prin vărsare de capital în *numerar*, căci fondul averii comune, potrivit legii, nu se poate înstreina în nici un fel, nici greva, sau amaneta — vor putea cumpăra și exploata prin cooperativa lor materialul lemnos din parchetele anuale. Tot cooperativa va face, cu plată, lucrările culturale găsite necesare de către proprietar (*composesorat*) pentru buna conservare și îmbunătățirea fondului forestier.

3. Să întovărășească *populațiunea de munte* și din regiunile *apropiate de păduri* care are principalele ei interese în strânsă legătură cu pădurea și prin forța cooperăției să i se asigure posibilități de traiu și câștig, mai bune.

Cooperativa va cumpăra spre exploatare păduri din regiune, ajunse în vânzare, exploatându-le, apoi, în primul rând cu membri săi (lucrători forestieri, cărăuși, etc.).

Are puțință de cumpărare: dela *Stat* (acolo unde Statul nu are exploatare în regie), dela *composesorate* (*obștii*), *comune*, *biserici*, *școli*, etc. și dela *particulari*. Să nu uităm încă un important izvor de procurare de materiale lemnoase, acela al *pădurilor expropriate* conform Legii agrare și *destinate pentru constituirea și complectarea pășunilor comunale*. Acolo unde nu s'a făcut până acum, întreg materialul lemnos trebuie exploatat.

Cooperativa va mai cumpăra, de asemenea, chiar cantități mici de materiale lemnoase fasonate (trunchi, lemne de foc, traverse, etc.).

Acordăm acestui fel de cooperative — de altfel singurele în ființă până acum la noi, de ele ocupându-se și statutul-tip amintit — o deosebită însemnătate și un frumos rol.

Până în prezent și chiar și în prezent, cele mai importante masive și bazine forestiere ale noastre au fost exploatate de întreprinderi capitaliste, de cele mai multeori streine ca naționalitate, capital și personal. S'a căutat și s'a obținut o rentabilitate cât mai mare, în dauna economiei silvice, a economiei na-

ționale și a intereselor social-economice ale populațiunii de munte.

Astfel, exploatarea pădurilor s'a făcut cât mai intens, în perioade cât mai scurte, neținându-se seama de prescripțiile științei silvice. După ce regiuni întregi au fost rase, rămânând în urmă jale și pustiu, nu s'a îngrijit nimeni de regenerarea pădurilor, așa cum prevede legea. (Casa Pădurilor, în Darea de seamă pe 1926, mărturisește candid, că aceasta nu s'a făcut „din lipsă de control eficace”). Iar întreprinderea și-a ridicat bagajele și și-a căutat alt câmp — sau mai bine zis codru — de operație.

Aceste întreprinderi forestiere, în special prin concentrarea lor, au câștigat o situație de quasi-monopol, dictând prețurile și, deci, scumpind produsele pe piața internă.

Pe lângă pădure, au „exploatat” de cele mai multe ori și populațiunea muncitoare, prin condiții grele de muncă și salarii mizere, subțiate în urma trecerii prin mâinile antreprenorilor, cantinierilor și crășmarilor favoriți.

Nimeni nu pretinde, ca un capital plasat într'o întreprindere să nu aibă rentabilitatea cuvenită lui pe drept. Trebuie, însă, menajate și anumite interese, cari — cum e cazul în special la exploătarile forestiere — au caracter general obștesc.

Cooperăția forestieră, care solidarizează populațiunea de baștină a regiunii unde se exploatează pădurea, care trăește, rămâne și-și înfrățește oasele cu țărana din acea regiune, va putea — propovăduind, dacă este nevoie, renașterea unui adevărat cult față de pădure — să înlăture efectele rele ale exploătarilor capitaliste.

Accentuăm, însă, că pentru a reuși, în multe locuri va trebui depusă muncă cinstită și stăruitoare, pentru ca, pe de o parte, cooperăția să fie privită cu toată încrederea, iar pe de altă parte, populațiunea să prețuiască și iubească cu adevărat pădurea.

„Codru-i frate cu Românul”. E drept. Codrul i-a fost totdeauna frate bun: l-a crescut, l-a adăpostit, l-a apărat. Dar Românul de multe ori i-a răspuns cu ingrătitudine. Această trebuie să înceteze.

* * *

Un prea interesant și important — până acum necunoscut — rol pot avea aceste cooperative prin posibilitatea ce-i dă *Legea pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice* a dlui Ministru Madgearu (Partea VII, Art. 118—130) de a se asocia cu întreprinderile, instituțiunile, exploătarile și așezămintele publice, sau să exploateze în asociație bunurile și drepturile aparținând Statului, județelor sau comunelor și oricăror alte instituțiuni de utilitate publică, aflate sub controlul acestora.

Este ceea ce *Legea* numește *regie cooperativă*, putându-se constitui în următoarele 3 cazuri (Art. 119):

1. Când colectivitățile publice se asociază cu cooperativele, aducând un aport social și dând asociației în concesiune bunurile și drepturile mai sus indicate.

2. Când colectivitățile publice se asociază cu cooperativele, fără a da vre-o concesiune.

3. Când mai multe colectivități publice se grupează între ele după sistemul cooperăției, fără asocierea cu cooperative particulare.

* * *

Ce fac cooperativele cu produsele exploatării forestiere?

a) Satisfac necesitățile membrilor (cu lemne de foc, de construcție etc.).

b) Le comercializează.

c) Le industrializează.

Astfel vom avea:

1. Cooperative forestiere, cari au de scop numai *exploatarea forestieră*, produsele obținute prin exploatare fiind distribuite membrilor, sau vândute.

2. Cooperative forestiere, cari integrează exploatarea pădurilor cu industria lemnului.

Cele dintâiu pot lua ființă în regiunile mai sărace în păduri, sau cu păduri de esențe inferioare: unde, deci, exploatarea forestieră nu oferă produse în cantități suficiente și de calitate potrivită unei industrializări rentabile. (cazuri frecvente, în special în regiunile de dealuri și de șes).

Cele din urmă sunt potrivite regiunilor de munte, bogate în păduri, unde se obțin produse lemnoase în cantitate mai mare, de esențe ușor industrializabile (molift, brad și fag).

In industria lemnului

Cooperativa, care prin exploatare forestieră proprie, sau prin cumpărare de produse fasonate, obține material lemnos suficient, poate trece la industrializarea lui.

Aceasta se poate face în primul rând prin *debitarea* (fasonarea, tăierea) în *fabricile de cherestea*.

Cooperăția noastră forestieră cunoaște până acum în industria lemnului aproape numai acest mod de industrializare (excepție face, dacă nu greșim, o fabrică de mobile și una de tâmplărie).

Unele cooperative mai debitează lemnul în *ferăstraie țărănești* (venețiene, de apă). Debitarea, însă, este nerațională, iar funcționarea lor dăunătoare gospodăriei silvice*) (încurajează delictele silvice, etc.). Se impune desființarea lor.

Mărirea fabricii de cherestea (numărul gaterelor) este în

*) Vezi I. Popa: Rolul cooperăției în regiunile de munte. Tribuna Coop. Ard. No. 1, pag. 18—19.

funcțiune de cantitatea de material brut (bușteni) ce se poate obține. Se socotește cel puțin 5000 m. c. anual de gater.

Pe lângă debitarea propriu zisă, fabricile de cherestea (cele cari debitează molift și brad) mai pot integra următoarele forme de industrializare: tâmplărie mecanică, fasonarea de lăzi, scânduri de rezonanță (din molift cu creștere fină, tăiat iarna) sârma de lemn (Holzdraht), jalouzele, talaș (Holzwolle).

Cooperăția forestieră are, apoi, posibilități largi de dezvoltare pe drumul — pe care până acum nu s'a angajat — al *debitării fagului* (cherestea aburită și neaburită, parchete, lețuri pentru mobile, etc.).

Despre celelalte ramuri ale industriei mari a lemnului (fabrici de celuloză, hârtie, distilarea lemnului, etc.), este încă prematur a vorbi.

Desfacerea produselor industriei lemnului se va face prin:

1. Depozite proprii, înființate în centrele de desfacere mai importante.
2. Cooperative forestiere de aprovizionare și desfacere a produselor lemnoase.
3. Cooperative de consum, cu depozite de cherestea.
4. Cooperative de construcții.
5. Depozitari particulari.
6. Centrala de import-export (pentru export).

In industria casnică și meserii în lemn.*)

Să întovărășească pe cei ce se ocupă cu *industria casnică* a lemnului.

Țăranul român are înclinare pentru industria artistică a lemnului. Timp are destul, mai cu seamă iarna, când nu este ocupat cu lucrările câmpului. Trebuie sistematizată această activitate, prin care se obține: tot felul de vase de lemn, unelte agricole și casnice (cozi și mânere, lopeti, furci, greble, roți, roabe, piese de căruțe, etc.), veșcă, șindilă, draniță; jucării de lemn, mățuri de mesteacăn, coșuri de alun, împletitul nuielelor, etc., etc.

Pentru propagare și dezvoltare, să fie instructori volanți și cursuri speciale pe lângă cooperative, școli primare, ateliere, sau școală de meserii. Să se organizeze cumpărarea uneltelor și materiei prime și desfacerea produselor.

La fel și cu *meseriasii în lemn*, cari prin asociație vor cumpăra materia primă, unelte și mașini în condițiuni mai avantajoase și vor putea găsi mai ușor piețe de desfacere a produselor lor.

*) Vezi și I. Pppa: Op. cit.

In comerțul lemnului.

Cooperarea forestieră va trebui să conteze, în primul rând, pe *desfacerea în interior*. Regiunile dela șes îi oferă deosebit de larg.

Mare parte din poporul nostru și-a avut, în trecut, așezările în calea tuturor năvălirilor de barbari, cari lăsau în urma lor praf și cenușe. E lesne de înțeles, că în această stare de continuă nesiguranță nu s'au putut face așezări trainice și gospodării mai cuprinse. Situația — mai atenuată — s'a prelungit, din cauze social-economice, până în zilele noastre. Acum, însă, populațiunea rurală, cu situație materială mai bună și orizont mai deschis, se străduiește să se așeze pe brazda ei de pământ, mai temeinic și mai gospodărește. Construește, repară, mărește, înfrumusețează. Pentru toate acestea îi trebuie mai ales *lemn*.

I-l procură cooperarea forestieră prin una din modalitățile de desfacere, arătate mai sus (la „Industria lemnului”).

Este aici o prea frumoasă și pilduitoare îngemănare între muntele acoperit cu păduri și șesul mănăs, pe care se leagă în valuri aurii lanurile de cereale, între Românul dela munte — muncitor de pădure, păstor pe „picioare de plai”, sau plutăș pe apele Mureșului de sus, sau Bistricioarei — și între cel dela șes, aplecat asupra gliei, care-i răsplătește truda cu boabe de aur.

* * *

Pentru *cooperativele de muncitori forestieri* vezi studiul Dlui I. Popa, citat mai sus.

Situația de după războiu a cooperativelor maghiare de consum „Hangya“ (Furnica), în România

de prof. Gheorghe Dragoș.

În articolul din numărul trecut al revistei am descris în câteva pagini situația cooperativelor „Hangya“ (Furnica) înaintea și în decursul războiului. Am arătat în acel articol, că susnumitele cooperative au înregistrat în trecut o frumoasă dezvoltare, datorită bunei organizări a centralei și a serviciului de control, precum și datorită sprijinului de care s'au bucurat aceste instituțiuni din partea autorităților, mai cu seamă în timpul războiului, când ele dețineau aproape un quazimonopol al desfacerii produselor de primă necesitate.

În toamna anului 1918, prin desmembrarea monarhiei Austro-ungare, au decăzut și cooperativele de consum „Hangya“, multe din ele rupând legăturile cu centrala din Budapesta și ajungând pe teritoriile statelor successorale.

Pe teritoriul român, prin alipirea Transilvaniei la Țara Mamă, au ajuns 655 de cooperative de consum maghiare. Din acestea unele au dispărut, altele au continuat să funcționeze izolat, fără o conducere unitară, până la data de 3 Iunie 1920, când s'a pus bazele centralei cooperativelor de producție, valorizare și consum „Hangya“, cu sediul la Aiud. Această centrală a luat asupra sa atribuțiunile pe cari mai înainte le avea centrala din Budapesta, intrând în legătură cu fostele unități, aprovizionându-le cu mărfuri, controlându-le și dându-le îndrumări.

Regimul juridic.

„Cooperativele maghiare de consum „Hangya“, s'au bucurat în România de o complectă autonomie, spre deosebire de cele așezate pe teritoriul cehoslovac, austriac sau iugoslav (597 în Cehoslovacia, 59 în Austria și 39 în Iugoslavia), Cei îi ie-au forțat prin lege să se afilieze centralei din Bratislava, cele din Austria s'au afiliat centralei din Viena, iar cele din Iugoslavia trăiesc izolate. (Din lucrarea: „A Szövetkezeti mozgalom helyzete Magyarországon“ pag. 32 de Dr. Schandl Károly). S'a dovedit și cu această ocaziune spiritul de toleranță al Statului Român, deși contra lui se ridică cele mai multe proteste din partea minorității maghiare.

Atât centrala dela Aiud, cât și unitățile sale, au continuat să

funcționeze și în România tot sub regimul codului de comerț maghiar dela 1875, păstrând același tip de statute, cu aceleași dispozițiuni, ca în trecut. (Răspunderea membrilor: de 5 ori capitalul subscris; autonomie; simpla înscriere a firmei la tribunal și depunerea statutelor și a listei membrilor, fără alte formalități; nu se acordă nici un favor cooperativelor, etc.)

Ca și în trecut centrala are două feluri de membrii: membrii fondatori, cu cote de fondator în valoare de 5.000 lei, și membrii ordinari cu cote de 500 lei. Unitățile au numai membrii obișnuți.

Din beneficiul net, conform statutelor, se distribuie sub formă de dividendă câte 25 lei de fiecare cotă obișnuită și câte 250 lei de fiecare cotă de fondator; se mai acordă 10% din beneficiu membrilor consiliului de administrație, tantiemă, iar ce rămâne se adaugă la fondul de rezervă.

Consiliul de administrație al centralei e format din 1 președinte, 1 vice-președinte și 10 membrii, iar consiliul de cenzori din 1 președinte și 6 membrii.

Prin „legea pentru organizarea cooperației“ din 1929 (art. 157) se garantează și pe mai departe autonomia cooperativelor maghiare, acordându-li-se posibilitatea să funcționeze pe baza statutelor proprii până la 1 sept. 1938, după care dată vor urma să adopte statutele tip ale cooperativelor române. Tot prin susnumita lege se acordă cooperativelor maghiare aceleași favoruri, de cari beneficiază și cooperativele române. Sunt însă obligate a primi controlul Oficiului Național al Cooperăției Române.

Organizarea centralei și relațiunile ei cu unitățile.

Centrala dela Aiud este organizată tot pe secțiuni, ca și fosta centrală din Budapesta, se înțelege în proporții mai puțin întinse, deoarece-ce și posibilitățile ei sunt mai reduse. Secțiunile ei sunt:

1. Cea juridică, care pe lângă procesele centralei și ale unităților, mai rezolvă și formalitățile de înregistrare, necesitate de înființarea nouilor cooperative.

2. Secția impozite.

3. Secția asigurărilor.

4. Secția „mărfuri“ și secția „control“. În scopul formării cadrelor secției „control“, centrala a organizat încă în 1920 un curs pentru controlori. An de an numărul controlorilor a crescut, astfel că azi 1 controlor are în sfera sa de activitate circa 16 cooperative. Pe lângă exercitarea controlului, controlorii mai au în atribuțiunea lor și încheierea bilanțelor, precum și darea de îndrumări cooperativele.

Principalul rol al centralei este de a aproviziona cu mărfuri unitățile. Pentru o mai bună și rapidă executare a aprovizionărilor, s'a înființat la Oradea o expozitură, iar la Sf. Gheorghe, Arad, Tg.-Mureș, Satu-Mare, Odorheiu, Turda și Șimleu s'au înființat depozite de tranzit.

În vederea propagării ideilor cooperatiste s'a reinceput ținerea conferințelor (cercurilor) regionale, și totdeodată centrala a subvenționat gazeta clujeană „Erdély Gazda“ în care apărea un supliment cu titlul „Hangya“. Dela 1 Iulie 1924 centrala cooperativelor de consum maghiare editează gazeta „Szövetkezés“ (cooperativa). *

În vederea asigurării situațiunii funcționarilor, în anul 1927 s'a înființat pe lângă centrală „institutul de pensii al funcționarilor“, care la 31 Dec. 1929 dispunea de un fond de Lei 8,849.156.—

Situația și dezvoltarea Centralei dela 3 Iunie 1920 până la 31 Dec. 1929.

Tabloul de mai jos ne va edifica asupra dezvoltării centralei dela Aiud:

Anii	Numărul membrilor	Capitalul Lei	Fondul de rezervă statutar Lei	Fondul de rez. pt. acoper. perd. mărf. Lei	Beneficiul net Lei	Datoriile Lei	Circulația Lei
1920	450	920.500	—	—	147.475	16,416.566	36,203.907
1922	574	2,428.000	242.549	—	364.658	24,444.299	63,408.963
1924	534	5,000.000	600.000	—	413.600	26,968.858	96,353.425
1926	554	7,344.000	930.784	—	676.752	36,046.329	Circulația a rămas staționară în privința cantității mărfurilor, a crescut însă în valoare din cauza urcării prețurilor
1928	535	7,465.500	1.896.304	300.000	685.465	48,387.161	
1929	526	7,480.000	2.139.949	300.000	689.333	50,453.377	

Din tabloul de mai sus observăm o creștere a numărului de membrii dela 1920 până la 1924. De atunci începând numărul lor scade. Cu toate acestea capitalul centralei continuă să crească, datorită faptului că vechii membrii au subscris an de an noi cote, atât de fondator, cât și ordinare. Așa fiind, numărul cotelor de fondator a crescut din anul 1920 până la 1929 dela 27 la 859, iar numărul cotelor obicnuite dela 1571 la 6370.

Fondul de rezervă de asemenea a înregistrat un spor permanent, ajungând la proporția de 28% față de capital, cea-ce denotă chibzuință din partea conducerii centralei.

În privința datoriilor, dacă ținem seamă de faptul că, acestea în mare parte sunt reprezentate prin împrumuturi la bănci comerciale, cu dobânzi mari, și dacă mai avem în vedere și criza de numerar a consumatorilor, credem că aceste datorii sunt prea mari. Chiar și consiliul de administrație al centralei a remarcat în mai multe dări de seamă anuale acest inconvenient, și a luat măsuri în timpul din urmă, ca unitățile să vândă mărfurile pe bani gata, pentru a nu fi nevoite să cumpere dela centrală pe credit, dându-i posibilitate acesteia să-și reducă datoriile proprii. A lucra azi cu datorii mari într'o întreprindere comercială, fie chiar cooperativă, este a te expune la riscuri permanente.

În vederea reducerii datoriilor, mai cu seamă în criza actuață de subconsumație și de numerar, logic ar fi ca centrala „Hangya” să-și măriaască capitalul, prin mărirea numărului membrilor. Faptul, că numărul acestora, în special al celor fondatori, a scăzut în loc să crească, denotă că spiritul cooperatist încă nu s'a înrădăcinat în rândul conducătorilor poporului maghiar, cari până acum câțiva ani erau lipsiți de spiritul de inițiativă particulară, așteptând totul dela stat.

Circulațiunea centralei de asemenea nu a fost prea mare, ea reprezentând în medie numai 35% din circulațiunea anuală a unităților, ceea ce denotă că acestea se aprovizionează cu mărfuri, în cea mai mare parte, dela firme streine, nepăstrând legături comerciale prea strânse cu centrala.

Să vedem acum situațiunea unităților :

Mersul dezvoltării cooperativelor „Hangya” după războiu în România.

La 1 Dec. 1918 se aflau în Transilvania, pe teritoriu român, 655 de cooperative „Hangya”. La 3 Iunie 1920, când s'au pus bazele centralei dela Aiud mai existau 536. În decursul anilor numărul lor a scăzut în continuu, aflându-se în 1925 numai 454. La sfârșitul anului 1929 se mai găseau în cadrele centralei din Aiud numai 398 de unități. *) Cu alte cuvinte în decurs de 11 ani numărul lor a scăzut cu 257.

Această reducere a numărului se explică, în primul rând, prin disparițiunea acelor cooperative, cari în timpul războiului s'au înființat în vederea distribuirii articolelor de primă necesitate din partea autorităților. În al doilea rând disparițiunea multor cooperative „Hangya” se explică prin insuficiența capitalurilor, și prin imposibilitatea de a aduna altele noi, fie din cauză că populațiunea maghiară a satelor nu era pătrunsă de spiritul cooperatist, fie din cauză că această populație în anumite comune era prea mică, în raport cu românii, pentru a putea recruta noi membrii la cooperative.

Este curios că, multe cooperative vechi, cu capitaluri mari și cu fonduri de rezervă apreciable, au lichidat, desființându-se. Cauza acestor lichidări, după cum relevă darea de seamă a centralei pe 1924, o formează „egoismul membrilor, cari în loc să continue activitatea, au preferit să împartă între ei activul ridicat al cooperativelor” și să lichideze.

Cele de mai sus denotă tot lipsa spiritului cooperatist în sinul membrilor unităților „Hangya”. Această constatare o putem trage și din tendința de împotrivire pe care au manifestat-o membrii vechi ai unităților, în contra primirii de noi membrii, atunci când centrala, în repetate rânduri, a propagat ideea sporirii capitalurilor și a numărului membrilor.

*) Din acestea 194 au local propriu.

În legătură cu reducerea numărului cooperativelor maghiare de consum mai am de adăugat că, cele mai multe au dispărut în județele cu populație românească. Numai în județele Ciuc, Trei-scaune, Mureș și Odorhei situația lor a rămas aproape neschimbată.

Cooperative noi s'au înființat puține în decursul timpului. Din anul 1925 începând, centrala din Aiud a înființat și cooperative școlare.

Pentru a opri continuarea reducerii numărului unităților, centrala lucrează în direcția consolidării și dezvoltării celor existente, iar după ce se va realiza acest scop, urmează să încurajeze și înființarea de noi cooperative, însă numai acolo, unde împrejurările vor prezenta siguranța reușitei.

De fapt aceasta este adevărata cale ce trebuie urmată în politica cooperatistă. Să nu se insiste atât asupra cantității, ci mai mult asupra calității. E de preferit o înmulțire lentă, dar sigură, a cooperativelor, uneia prea repede, urmată de lichidări prea dese.

Spre a ne orienta asupra situației unităților centralei „Hangya“, dau mai jos un tablou, pe ani:

Anii	Capitalul Lei	Fonduri de rezervă Lei	Circulația Lei	Benefi- ciul net Lei	Datoriile Lei	Pretențiuni Lei
1920	5.386.434	3.233.876	91.042.800	629.047	11.918.136	3.122.285
1922	6.166.218	4.538.590	151.138.771	679.533	17.319.434	5.090.838
1925	18.055.428	12.456.224	278.104.681	1.518.717	30.161.375	9.306.042
1926	21.473.094	14.569.393	330.725.518	1.531.663	38.973.938	16.402.817

Din tabloul de mai sus constatăm: Capitalul unităților, în decursul anilor, a crescut simțitor. Ținând însă seamă și de creșterea continuă a prețului mărfurilor, se înțelege că, acest capital este prea mic. În medie ar reveni cam 53.682 lei de fiecare cooperativă, ceea ce nu este suficient.

În privința fondurilor de rezervă, având în vedere că ele au crescut mult dela un an la altul, singura constatare pe care o facem este că, s'a urmat o chibzuită politică de prevedere, datorită căreia se mai anihilează întrucâtva insuficiența capitalului.

Circulația a crescut de asemenea foarte mult (nu atât în cantitatea mărfurilor, ci în valoare, din cauza scumpirii treptate a prețurilor), forțând cooperativele să contracteze împrumuturi mari, atât la centrală, cât și la bănci, ceea ce, după cum am mai spus, nu este recomandabil, mai cu seamă în timpuri de prea mari fluctuațiuni ale prețurilor.

Cooperativele au fost forțate să contracteze datoriile mari și din cauză că, ele an de an, în loc să restrângă, au mărit tot mai mult creditul, vânzând pe datorie membrilor. Prin aceasta s'a călcat un principiu elementar al cooperației de consum. De asemenea s'a

trecut și peste un principiu economico-social, principiul neincurajării creditului pentru consumație.

În anii din urmă, de altfel, centrala a recomandat în permanență unităților să restrângă creditele.

În tabloul de mai sus n'am trecut date referitoare la ultimii ani, deoarece ce nu mi-au stat la dispoziție. Din dările de seamă ale centralei rezultă că, în acești ani nu s'au întâmplat schimbări prea mari, atât din cauza crizei de numerar, cât și din cauza opririi întrucâtva a creșterii prețurilor, în raport cu trecutul.

Privind în general situațiunea cooperativelor de consum „Hangya“, observăm că ele, deși nu au înregistrat o dezvoltare din toate punctele de vedere, totuși cele mai bine organizate s'au putut menține. Dacă nu au progresat în acelaș ritm ca înaintea și în timpul războiului, cauza o constituie faptul că au fost reduse la forțele proprii, fără a se mai bucura de sprijinul mare al statului, ca în trecut. În ceea ce privește insuficiența capitalului ea se datorește în primul rând lipsei de pătrundere a ideii cooperatiste din partea celor mulți, și în al doilea rând îngrădirea, cuprinsă în statute, de a nu se plăti dividende mai mari de 5% la capital, ceea ce în vremurile post-belice de cămătărie, este cam puțin.

Ca încheiere cred necesar a mai aminti, că centrala „Hangya“ în anul 1922 a intrat în Alianța internațională a cooperativelor, cu sediul la Londra, iar în anul 1924 a trimis delegați la congresul internațional cooperatist, ce s'a ținut la Gand.

Rostul cursurilor cooperatiste de vară.

D. Cartianu,
Inspector în cooperație.

Cu multă dreptate se spune, că una din cauzele cari fac ca unitățile cooperative să nu progreseze este și lipsa de cunoștințe elementare pentru conducerea lor, pe lângă ignoranța desăvârșită în majoritate a asociațiilor. De aceia desele nemulțumiri ale conducătorilor față de instituțiile de credit cooperativ, fie în privința neobținerii de credite, fie cu ocazia aranjării datoriilor vechi. Nu mai vorbesc despre greutățile întâmpinate cu mărirea capitalului social (acțiunile) și sporirea numărului membrilor, pentru care se așteaptă creditul central, ca prin acordări de împrumuturi să se retragă acțiunile obligatorii.

Toate explicațiile date de organele de control, cu ocazia inspecțiilor la unități, toate cercurile cooperatiste, ce se țin periodic și din ce în ce mai rar, aproape că nu folosesc la nimic, fiindcă cele câteva ore de lămuriri și discuții nu sunt suficiente pentru a se preda metodic cunoștințele necesare conducătorilor de unități, care din cauza lipsei acestor cunoștințe nu'nțeleg să ia parte cu bucurie când sunt chemați.

Este un non sens, dar acesta'i adevărul: „la ce ne folosesc toate acestea, când nu avem bani la banca populară“, sau „nu ni se dau mărfuri ieftine și pe credit dela Centrală“ este răspunsul, în genere, ce-l primesc organele de control.

Pentru remedierea acestora, în afară de îndrumările și controlul legal din partea organelor de sat și ale federațiilor, mișcarea cooperativă a înființat școale de un an și acum în urmă de doi în diferite centre ale țării, unde se formează contabilii și conducătorii cooperativei, cari, pe lângă tehnica ținerii contabilității, primesc cunoștințe de administrație, legislație și propagandă cooperativă. Contabilii însă abia pot să-și exercite principala lor funcție de ținerea scriptelor, — acolo unde sunt primiți, — și în foarte rare locuri pot colabora la ad.-ție și propagandă cu fruntașii satelor, care-i înțeleg. Dar vârsta contabililor, — elemente care pot urma întregul an la școalele internate cooperative, — nu inspiră destulă încredere pentru săteni, astfel că truda lor este în zădar la propagandă.

Pentru formarea marelui număr de cooperatori, bogat de experiența a câțiva ani de participare în mișcarea sătească, scriitorul acestor rânduri a propus centrului, — care a admis, — ca la

adunările G-le de gestiune din fiecare an să ia parte organele de control pentru a-se lămuri societarii asupra misiunii lor în conducerea unităților, propunere ce s'a extins apoi prin participările tot mai dese și ale conducătorilor de federale. Folosul acestor asistențe îl las la aprecierea aceloră, cari s'au convins că ad-ția cooperativelor trebuie făcută la lumina zilei, în conformitate cu statutele.

Dar multimea conducătorilor de bună credință a unităților, intelectualii și sătenii fruntași, cari osebit de îndrumările ce primesc în adunările g-le mai au nevoie de cunoștințe de conducere bancară, agricolă sau pentru consum și celelalte feluri de cooperative, se isbesc tot mai des de lipsa lor, cauze care dau naștere la neplăcerile arătate mai sus și — consecința, — la mulți își face loc în suflet desgustul și chiar retragerea din conducerea unităților.

Tocmai pentru îndrumarea acestor conducători ai satelor, preoți, învățători, notari și ceilalți intelectuali și săteni mai luminați, care iau parte în cooperatie, — decsebit de cursurile cooperatiste de iarnă, — Centralele mișcării încă din anul 1925 au încercat în mic să le predea cursuri cooperatiste în timpul verii în diferite centre regionale pe țară, cursuri, cari începând cu vara lui 1927 s'au încununat de succes, atât prin frumsețea și varietatea lor, cât și prin dragostea cu care se primeau de cooperatorii din diversele provincii ale țării.

De atunci în fiecare vară ele continuă a se ține în localitățile climaterice și bălneare mai importante, organizate așa fel, ca'n timp de 14—15 de zile, cât durează, cooperatorii să poată căpăta cunoștințele necesare și concomitent să folosească acele localități pentru sănătate și recreație.

Prin aceste cursuri de vară, — unde conducătorii cei mai luminați dela institutele mișcării cooperative din țară, miniștrii, directori și inspectori specializați în predarea pedagogică a programelor și conferințelor cooperatiste, s'a căutat ca pe lângă instrucția necesară conducătorilor, aceștia să poată învăța cu exemple de adevărate nuclee cooperative, prin vizitarea unităților prospere și bine conduse din împrejurimi.

Apoi schimbul de păreri și povestiri între pionierii mișcării din cele 2—3 provincii, care se adună la aceste cursuri, fac cea mai bună școală practică și națională a Românilor conștienți de datoria ce au față de semenii lor neinițiați, mai ales în provinciile foste subjugate, unde cooperatia sătească e de dată mai recentă.

Căci după audierea acestor cursuri și cunoașterea posibilităților de înfăptuire ale acestei mișcări de solidaritate economică și culturală, participanții înapoiți la unitățile din comunele respective simt nespus de mult dorința de propagandă printre cooperatorii locali, pentru a putea consolida și ei instituțiile lor după exemplele descrise și văzute.

Acesta este rostul acestor cursuri și prin frecventarea lor conducătorii unităților se vor convinge că, — devenind la rândul lor propovăduitori cu bunăvoință a celor învățate și cercetate la fața locului, — vor putea să-și mărească cooperativele, de care

astfel se vor apropia mai cu drag sătenii, considerați de mulți ca „proști“ și neînțelegători ai mișcării. Fiind că numai prin propagandă și îndrumări cu răbdare făcute se va observa de ce este capabil umilul sătean, cu inteligență nativă, dornic de asociere, însă cu participare la controlul și conducerea unităților, în care astăzi nu prea au încredere și din cauza conducătorilor în bună parte.

Exemplul concludent pentru Transilvania l-ași putea da în mișcarea cooperativă din comunele Bologa-Cluj și Vașcău-Bihor, unde, datorită popularității conducătorilor, în care au încredere sătenii, cooperația de producție, credit și economie este în floare. Și aceste localități sunt dintre cele mai sărace ale regiunilor de munte, dar tocmai acestea învederează mai bine că solidaritatea cooperativă trebuie să se formeze din convingerea ușurării nevoilor reciproce.

Convins că cele de mai sus vor avea răsunet la mulți conducători de unități cooperative din Transilvania, unde mișcarea are nevoie de luminători inițiați în frumoasele precepte ale cooperației, sper că intelectualii din administrația mișcării nu vor precupeții timpul de 2 săptămâni și unitățile cei 1.000 lei cu care să contribuie la întreținere în internatul teologic-unit din Oradea, unde se țin cursurile în această vară dela 3—17 August.

Transportul pe CFR. e redus cu 50%, cu condiția ca biletele să se ceară pentru băile Felix din apropierea Oradei, astfel ca la înapoiere se va întrebuița biletul vizat din stația băilor.

Inscrierile se trimit Uniunei coop. „Ardealul“, Calea Regele Ferdinand 55, Cluj, însoțite de 1.000 de lei de fiecare cursist, pentru casă și masă.

În timpul și după terminarea cursurilor se vor face excursii n împrejurimi la unitățile cooperative înfloritoare, astfel că se va putea și în anul acesta cunoaște câteva bune exemple de către cooperatorii Transilvaniei, Olteniei și Munteniei, cari vor participa la cursurile dela Oradea.

După aceste cursuri numai participanții vor știi cum se poate oțține mărirea instituțiilor ce conduc.

Trimiteți neîntârziat abonamentul. Bunii cooperatori nu zăbovesc în împlinirea datoriilor cătră mișcare. Și interesul mișcării cooperative este, ca noi să putem apărea și să apărem bine și la timp.

Cooperativa forestieră „Gurghiul“*)

din Iernoțel (Ierbuș), lângă gara Reghin (Mureș)

de Dr. A. G.

S'a înființat în 20 Noemvrie 1921, pe baza statutelor-tip ale Centralei Cooperativelor, cu membri din comunele de pe Valea Gurghiului. Membrii garantează cu de 10-ori capitalul subscris.

La 1 Maiu 1922 a luat în arendă, pe timp de 5 ani, fabrica statului (Minist. Domeniilor, Casa Pădurilor), cu 7 gatere, din Ierbuș.

Mișcarea membrilor și capitalului a fost următoarea:

Data	Nr. membrilor	Capital subscris în Lei	Capital vărsat în Lei
1. I. 1922	54	18.600	7.090
31. XII. 1922	86	39.925	35.860
„ 1923	182	78.124	70.894
„ 1924	171	224.864	220.134
„ 1925	209	1.602.989	1.324.863
„ 1926	208	1.946.429	1.664.241
„ 1927	neschimbat		

Dintre membri, 44 sunt unități cooperative de consum din Vechiul Regat (din 1925).

Cooperativa n'a avut păduri și exploatare forestieră, ci a cumpărat materialul brut dela Stat, din depozitul Ierbuș, la licitație și prin bună învoială (pe baza Decretului-lege 3438, Mon. Oficial Nr. 196/23. XI/918, privitor la vânzarea de păduri ale statului la cooperative).

Astfel a cumpărat:

In 1922 m. c.	18.550	în valoare de Lei	790.000.—
„ 1923 „	25.325	„ „ „ „	5.228.000.—
„ 1924 „	11.000	„ „ „ „	3.960.000.—
„ 1925 „	11.525	„ „ „ „	4.820.000.—
„ 1926 „	16.600	„ „ „ „	8.510.000.—
Total „	83.000	„ „ „ „	Lei 23.308.000.—

*) Extras din lucrarea: „Industria și comerțul lemnului din basinul Mureșului superior“, de Prof. Dr. A. Gociman.

Din această lemnărie s'a debitat în fabrică :

In	1922	m. c.	12.900
"	1923	"	20.500
"	1924	"	15.650
"	1925	"	10.250
"	1926 (Oct. 15)	"	17.300
	Total	"	<u>76.600</u>

După 15 Oct. 1926 nu s'a mai debitat nimic din lipsă de material brut.

Tot din această cauză, a lipsei, sau insuficienței cantității de de trunchi pentru debitat, fabrica nu a putut utiliza, în nici un an, întreaga capacitate de tăiere (care este de 35.000 m. c. brut, socotindu-se numai lucrul de zi, cu 250 zile lucrătoare, pe an).

A făcut următoarele vânzări :

In	1922	de Lei	2.263.000.—
"	1923	" "	4.388.000.—
"	1924	" "	9.208.000.—
"	1925	" "	9.926.000.—
"	1926	" "	12.623.000.—
"	1927	" "	6.690.000.—
	Total	Lei	<u>45.098.000.—</u>

Cea mai mare parte din vânzări s'a făcut la cooperativele din Vechiul Regat (în special din Oltenia și Ialomița), apoi la școli normale din Vechiul Regat (pentru construcția noilor clădiri) și pentru coloniștii din Satu-Mare și Dobrogea.

Cooperativa „Gurghiul“ a luat frumoasă parte, în 1925, la expoziția internațională a Cooperăției, din Gand (subt pavilionul Cooperăției române), la expoziția națională din Chișinău și la expoziția regională din Drăgășani (Vâlcea), unde a obținut medalia de aur.

În 1925, cooperativa a înfăptuit un lucru, care merita a fi menționat. Despre aceasta, Darea de seamă pe 1925 zice: „Cu legitimă mândrie vă aducem la cunoștință un act de o deosebită importanță, care este primul act de acest fel în anele Cooperăției românești și în special, a celei forestiere. Acest act este *înscrierea ca membru a unităților cooperative consumatoare*, cari au cumpărat mărfurile noastre și acordarea unei însemnate cote de *primă de consum* acestor unități (10% din valoarea facturilor)“.

În această privință societatea a trimis unităților cooperative, cliente ale ei, o adresă prin care — după-ce se face cunoscut, că s'a aprobat înscrierea lor ca membre și repartizarea primei de consum — se cere, ca să se subscrie un capital cât mai mare. „Veți servi prin aceasta — glăsuește adresa — în mod eficace atât interesele Dv., cât și interesele Cooperăției românești în ge-

neral, contribuind la întărirea cooperativei noastre forestiere, care aici, la îmbrățișarea Gurghiului cu Mureșul, între zeci de întreprinderi streine, are un rol și o menire dintre cele mai frumoase. Ea este, pe aceste plaiuri așa de bogate și de frumoase, pionierul și port — drapelul Cooperăției românești și prin ea, al romanizării industriei forestiere“.

În urma acestui îndemn s'au și înscris în societate 44 unități cooperative din V. Regat, cari la încheierea bilanțului pe 1925 au și beneficiat de o primă de consum în sumă de Lei 721.000.

În vara anului 1927, când a expirat contractul de arendare și fabrica de cherestea a trecut în exploatarea în regie a statului, Cooperativa „Gurghiul“ și-a suspendat activitatea, cu toate că, în urma activității arătate întruchipa legitime și frumoase speranțe.

În prezent și-ar putea relua activitatea cu folos, fie asociindu-se cu statul (Casa Autonomă a Pădurilor Statului), care exploatează în regie domeniul silvic Gurghiu, constituindu-se într'o *regie cooperativă*, fie sub formă de *cooperativă de muncă*, asociind pe muncitorii forestieri de pe Valea Gurghiului.

Datoriile în sat.

— Sau pățania vânzătorului dela cooperativă —

de Grațian C. Mărcuș.

Stau de vorbă cu câțiva săteni cooperatori.

— Cum se poate, domnule, — mă întrebă unul, badea Simion, — că noua cooperativă de consum din satul vecin, care e deopotrivă cu a noastră, și la numărul membrilor și la suma capitalului și nici conducătorii nu-s mai răsăriți ca și cei din satul nostru, totuși cooperativa lor înflorește văzând cu ochii, până când cea a noastră abia tânjește de pe o zi pe alta și e cât pe aci să dea ortul popii.

Nu mi-a fost greu ca, uitându-mă în socotelile cooperativei cu pricina, să-i găsesc numai decât cauza beteșugului.

— Apoi, vezi, bade Simioane dta ai dreptate că în ce privește capitalul și membrii sunteți deopotrivă cu cei din satul vecin. Dar iată cum lucrează ei. După ce și-au adunat un capital de două sute mii Lei, au cumpărat cu acești bani marfă. Dar tot numai mărfuri bune și care sunt trebuincioase oamenilor din sat. Apoi cine întră'n prăvălie, plătește. Marfa se dă numai pe bani gata. Ai bani... găsești ce vrei, n'ai bani... ieși cu mâna goală. Pe datorie nu-ți dau nici o cutie de chibrituri. În felul acesta pe când trece marfa li se umple cassa de bani. Că numerarul incasat pe marfa vândută, cumpără iar altă marfă, așa că în prăvălie găsești totdeauna ce numai dorești. Astfel își învârtesc capitalul mereu, și de zece ori pe an, căci în anul trecut au făcut vânzări de aproape două milioane Lei.

Chiar la începutul anului și prăvălia dumneavoastră era tot așa de plină. Așa-i?

— Zău, că așa a fost — spune badea Simion. Ți era mai mare dragul să întri la cooperativă. Cumpărai cu plăcere cele trebuincioase casei, era marfă proaspătă, curată și apoi privind pe rafturile încărcate cu fel de fel de lucruri, ni se ridica sufletul, gândindu-ne că aceste toate noi le-am făcut, cooperatorii.

Ei, dar, bade Simioane, ce s'a întâmplat mai departe. domnule, n'a ținut mult așa. Deodată cooperativa se scurse. Marfa s'a împuținat mereu. Alta nouă

He...

— Apoi,

...sunt să se go...

...ile căseau goale de te strângea inima.

Când îți trebuia ceva, nu găsea-i nici odată de ce-ți era nevoie, așa că trebuia să mergi la altă prăvălie, sau chiar la oraș.

— Bine, dar ce s'a ales cu marfa?

— Ce s'a ales cu ea? Iată să povestesc.

Vânzătorul, cu toate că-i om priceput în meseria lui și se îngrijește bine de prăvălie, vrând să facă vânzare mare, a dat marfa nu numai pe bani, ci și pe așteptare. Să fi văzut atunci îmbulzeală în prăvălie. Vânzătorul nu prididea să servească mușterii. Dădea om peste om. Unul cumpăra pe bani, doi-trei pe așteptare. Și unde te pui că ai cu bani cumpărau câte-un lucru mic, un fleac de un leu-doi, iar cei cu așteptare luau cu sutele. Azi așa, mâini la fel, deodată s'a golit prăvălia noastră. Marfă puțină de tot. Și aceea rea, căci a rămas ce nu era tocmai prea bun. Să cumpărăm altă marfă. Bine. Când colo în cassă abia găsim vre-o mie-două de Lei. Nici n'am putut plăti măcar cu acești bani facturile mărfurilor cumpărate înainte și prețul căroră era acum cerut de negustorii ai mari.

Am făcut inventar. În prăvălie, unde mai înainte era marfă de un sfert de milion, acum nu mai era nici de patruzeci mii Lei. Și asta nu se mai învârtea de loc. Nu găseai seara în cassă nici o sută de lei din vânzarea de peste zi. Pe ușa cooperativei noastre nu mai intra nimeni acum, cu toate că numai cu câtăva vreme mai înainte unul dădea altuia clanța ușii.

— Chiar așa ați ajuns, bade Simioane...? Și oare de ce?

— Pentrucă nimeni nu mai cumpără la cooperativă.

— Bine, dar cum se poate asta, când înainte erau așa de făloși cooperatorii de prăvălia lor. Și doară atunci nu numai societarii, dar tot satul era în prăvălia cooperativei.

— Mai bine n'ar fi fost — răspunse amărât badea Simion. Căci acum și aceia puțini cari au rămas nici aceia nu mai dau pe la cooperativă. O încunjură pe de parte.

— Auzi acolo...!

— Ba bine că n'or încunjura-o! Ascultați numai mai de parte domnule, că povestea cooperativei noastre e lungă și cu tâlc. Plângem acum de mila ei, dar mai ales de a noastră.

Vânzătorul, văzând că nu-s bani în cassă, marfă nu mai este, furnizorii, adevăzarii negustori cu depozite dela cari am cumpărat marfa, cer plata facturilor, s'a apucat să facă o listă a tuturor cari au cumpărat pe așteptare. A făcut lista debitorilor. Scrie, scrie și iar scrie și la urmă bietul om să-și smulgă părul nu altceva. Suma cu care datorau oamenii din sat era de două sute patruzeci și cinci mii de Lei. Eu le știu toate bine că eram cassierul și purtam socotelile după cum mi-a arătat domnul controlor, când a fost la înființarea societății.

— Să vedem ce socoteli ai făcut dta? — zic.

— D'apoi eu cu mîntea mea cea proastă, fac așa o socoteală — zice badea Simion. Capitalul nostru, când am pus cooperativa în picioare era tocmai două sute mii Lei bune. Tofi bani gata, în mână. Cu acești bani am cumpărat marfă. Și cum

ne mai trebuiau încă multe cele, am luat și marfă de șasezeci mii lei pe datorie, zicând că după ce o vindem, o plătim negustorului iar nouă ne rămâne câștigul. Așadară am avut marfă cu totul de două sute șasezeci mii Lei.

Vânzătorul nostru a vândut marfa și a înecasat în bani gata numai patruzeci și cinci mii Lei. Cu aceștia am plătit din datoria de șasezeci mii, așa că a mai rămas o datorie de cinci-sprezece mii Lei. Marfă în prăvălie nu era însă decât — cum am spus — de patruzeci mii și la oameni în sat două sute patruzeci și cinci mii. Adecă

Capital social în numerar	— — — — —	200.000 Lei
Furnizori, marfa cumpărată pe datorie	— — — — —	<u>60.000 ..</u>
Mărfuri inventar în prăvălie	— — — — —	260.000 Lei
Vânzare cu bani gata	— — — — —	45.000 Lei
„ pe așteptare	— — — — —	<u>245.000 ..</u>
Vânzare în total	— — — — —	290.000 Lei.

Asta înseamnă că dacă toată această sumă o aveam în bani gata, am fi câștigat 30.000 Lei. Nu prea mult, dar ajungea ca să plătim și noi toate cheltuielile ce le-am avut.

Avea cooperativa noastră era însă la oameni în sat. Și câștigul la fel. Deocamdată în casă nu avem nici un ban, datoria de plătit 15.000 Lei și marfă care nu mai trebuia la nimeni.

Vânzătorul nostru ce să facă, îi provoacă pe oameni să-și plătească datoriile. S'a rugat cu frumosul și a luat-o și mai aspru, când n'a avut încotro. Ce mai sfadă s'a făcut, oamenii n'au vrut să plătească, mai ales că unii au și uitat de datorii. Că așa-i. Omul zicea, să mă așteptați numai până mâine ... numai până di-seară că-ți aduc banii. Când colo au trecut săptămâni și oamenii făcând datorii noi, pe cele vechi le-au dat uitării.

Chiar atunci, într'o bună zi, chică și domnul controlor. Ne pare bine când vine, căci totdeauna ne descurcă socotelile. Când vede însă suma cea mare a datoriilor, fața-i blajină de altfel, se încruntă și dă ordin aspru vânzătorului ca în termen de 30 zile să încaseze banii dela oameni. Și și-a luat bietul vânzător satu 'n cap! Ii roagă iar cu frumosu să plătească, dar vezi oamenii... când îi dai, îi fată vaca, când îi ceri îi moare vitelul... Oamenii nu plăteau. Atunci a apăsat vorba. Oamenii s'au rățoit la el. — „Da ce crezi că eu nu ți-oiu plăti, eu, care am avere de-ți cumpăr toată prăvălia...!” — Dar de acea datoria, chiar și numai de câteva sute de Lei, tot nu și-au plătit-o. Vânzătorul ce să facă i-a dat la lege. Ce a mai urmat și după asta... Să auzi la înjurături, la vorbe urâte! Cu chiu, cu vai a înecasat o parte a banilor. Dar oamenii de atunci nu mai merg de loc să cumpere la cooperativă, zicând că vânzătorul e netrebnic! Curat vorba ceea: ...fă bine și așteaptă răul!

— D'apoi vezi, fapte bune, cu acestea, ca să dai pe datorie, nu e prea bine ca să faci.

— Vezi bine că nu. Dar omul învață numai după ce a pățit. Vânzătorul însă s'a încurcat și mai rău. Căci unii datornici au murit, iar de pe alții n'a putut scoate nimic. Pentru aceia a trebuit să depună banii el, din averea lui proprie. Căci fiecare vânzător e răspunzător personal pentru toți oamenii cărora le vinde pe datorie. Banii aceia i-au fost pagubă curată, căci u trebuit să-și vândă o vacă cu vițel ca să-i poată plăti. N'avea încotro. Și acum nu mai avem nici marfă, nici cooperativă, iar comercianții din satul nostru de când a murit cooperativa au ridicat prețurile cu câte trei-patru-zece lei după marfă. Că bine se mai înțeleg între ei ca să însele norodul.

— Și acum spune-mi bade Simioane, cine-i de vină pentru toate acestea?

— Cine să fie? Vânzătorul. Că domnul controlor i-a spus dinainte să nu vândă pe așteptare. Că o va păți rău cu datoriile în sat. Dar el nu l-a ascultat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Pentru întreg Ardealul avem o singură Uniune a cooperativelor, cu sediul la Cluj. Indată ce vor adera la această Uniune toate cooperativele din Ardeal — și sunt obligate de actuala lege să adere — Uniunea va lua complet locul regiunilor din Ardeal ale Oficiului național al cooperației.

Uniunea este deci cea mai de seamă instituție regională a mișcării cooperative din Ardeal.

Unitățile cari n'au aderat încă la Uniune, este în interesul lor să adere neîntârziat.

Conducătorii unităților să se grăbească.

* „**Studiul Cooperăției**“ este titlul unei recente lucrări a Dlui Alexandru A. Herlea.

„Studiul Cooperăției“ cuprinde 54 de pagini și este împărțit în două părți: partea generală și partea specială. În partea generală Dl. Autor lămurește noțiunea cooperăției; redă apoi diferitele concepții și școli economice ce s'au dezvoltat în decursul istoriei și face un scurt istoric al dezvoltării cooperăției atât la noi, cât și în alte țări. De asemenea tratează diferitele forme ce le îmbracă cooperația, precum și principiile de bază ale acesteia.

În partea specială Dl. Alex. Herlea dă dezvoltare laturii juridice a cooperăției, explicând și dezvoltând în acelaș timp dispozițiile și principiile din noua „lege de organizare a cooperăției“.

Deși în rezumat, totuși Dl. Herlea a reușit să încadreze în lucrarea D-sale o mulțime de cunoștințe economice-cooperatiste, necesare ori-cărui intelectual dornic de a se iniția în cunoașterea studiului cooperăției.

Lucrarea Dlui Herlea dovedește că D-sa cunoaște și iubește cooperația. Mai dovedește în acelaș timp un început laudabil, care ne îndreptățește a aștepta în viitor din partea D-sale, noi și frumoase realizări în domeniul literaturii cooperatiste. gd.

Ep. Balamace și Ioan Naum-Delavardar, Mișcarea cooperativă în Bulgaria. București, 1930, pag. 48. — „Broșurica de față, așa modest cum este concepută, are darul de a fi o lucrare scrisă pe constatări culese la fața locului“ spun autorii.

Organizarea vieții rurale a Bulgariei prezintă pentru noi interesul firesc ce se manifestă sau mai bine zisar trebui să se manifesteze pentru rosturile unui popor veciu, cu inelețnicire preponderentă asemănătoare cu a noastră și cu faze de propășire deasemenea apropiate acelora ale poporului nostru. Știm că Bulgarii sunt un popor harnic, sobru și razboinic, că viața lor rurală înfățișează aspecte frumoase și interesante din a căror cercetare am putea trage și oareșcari învățăminte, că le lipsește pleiada de conducători cari să îndrumeze națiunea pe căile largi și drepte ale civilizației politice, economice și sociale.

Autorii acestei cărți au cercetat, de curând, mișcarea cooperativă bulgară și constatările ce fac, au, printre altele, și valoarea prospețimii. Desprindem din expunerea interesantă următoarele:

Mișcarea cooperativă în Bulgaria este autonomă și poate grație acestei autonomii, ea este bine consolidată din punctul de vedere financiar. Unitățile cooperative de toate gradele se bucură de mare încredere; țaranul bulgar ca și orașanul au mare încredere atât în mișcare cât și în conducătorii lor.

Ca organe superioare de conducere, îndumare, funcționare și control

a mișcării cooperative în Bulgaria sunt: 1. Consiliul general al cooperației; 2. Banca Centrală Cooperativă; 3. Banca agricolă a Bulgariei; 4. Uniunile de toate felurile; 5. Centrala „Napred” și 6. Asociația prietenilor Bulgariei.

Menționăm că Consiliul superior se compune din 31 membrii din cari 10 sunt aleși printr'un Congres general al tuturor cooperativelor. Organul suprem al mișcării este deci semi-autonom, cooperația fiind direct reprezentată în compunerea lui printr'o treime din numărul membrilor. Deasemenea și în Consiliul Băncii Centrale cooperative care e format din uouă membrii, cooperația este reprezentată prin 4 membrii, majoritatea având-o membrii numiți de diverse Instituțiuni de Stat. În ce constă oare autonomia de care vorbesc autorii? Cooperația românească, prin legea sa actuală știm că a scăpat de tutoratul preponderent al Statului.

Banca Centrală Cooperativă are un credit deschis la Banca Națională de 190 milioane leva, de care nu s'a folosit, ci din contră Banca Centrală a împrumutat Banca Națională cu 80 milioane leva. B. C. C. plătește Băncii Naționale 7% dobândă, până la I—VII—1929, după această dată — potrivit noii legi a Băncii Naționale — aceasta va percepe o dobândă de 9—10%. Banca percepe asupra creditelor acordate Uniunii dobândă 9%, iar cooperativelor individuale 10%; Uniunile percep dela unitățile afiliate lor dobândă de 10%. Astfel că dobândă pentru creditele acordate unităților de primul grad este aceeași, indiferent de unde vine el. Această chestiune a nivelului dobânzilor plătite de cooperative pentru împrumuturile ce li-se acordă, pare a fi mai bine rezolvată în Bulgaria decât la noi unde scăderea acestui fel de dobânzi trebuie să alcătuiască preocuparea de capetenie a mișcării cooperative.

Autorii afirmă că B. C. C. prin creditele acordate societăților de locuințe effine, a reușit să rezolve criza locuințelor din Sofia.

Membrii ai Centralei cooperativelor „Napred” (Inainte) pot fi cooperativele de toate categoriile precum și persoane izolate, aceasta spre a da posibilitatea Centralei să-și aleagă conducători pricepuți și cu experiență. Operațiunile financiare ale Centralei „Napred” se încheie numai prin intermediul secțiunii ei bancare. Chiar împrumuturile ce le acordă B. C. C. mișcării, se fac prin această secție, cooperativele neputând încheia nici un fel de afacere fără avizul prealabil al Centralei.

Vânza-ea în magazinele tuturor cooperativelor de consum se face pe bani gata. Consumatorii asociați primesc un fel de mărci pe cari este indicată suma pentru care au târguit. Pe baza acestor mărci, la finele anului, consumatorul asociat primește prima de consum ce i-se cuvine. Nici una din aceste cooperative nu face operațiuni de vânzare a mărfurilor de manufactură cari fiind un articol dificil de desfăcut cere personal special, sume mari pentru aprovizionarea magazinelor și prezintă risc mare.

Cooperația bulgară a trecut și la electrificarea satelor din jurul orașelor și a irigațiunilor localităților lipsite de apă. O astfel de unitate care merită toată atenția este cooperativa „Văcea”.

Banca Agricolă a Bulgariei este o instituție de credit cu sediul la Sofia și cu agenții și sucursale în toate orașele reședințe de plasă sau județ. Ea acordă credite direct cooperativelor iar nu prin Uniunile sau Federalele lor. Banca are dreptul de control asupra tuturor cooperativelor sătești uniunile și federalele lor.

Toate cooperativele de un fel sunt grupate în uniuni cari își au sediul la Sofia și sunt singure pe întreaga țară. Uniunile fac operațiuni după felul cooperativei cari le sunt afiliate și aceasta în contul și pentru cooperativele afiliate, exceptând Uniunea de cooperative de credit care în afară de operațiunile de creditare mai face și alte operațiuni

Autorii redau, foarte pe scurt, monografiile câtorva cooperative de producție cum sunt Cooperativa de desfacere în comun a tutunului „Asenova Crepos“ cu sediul la Stanemaca, în sudul Bulgariei și care a strâns în jurul ei 2360 producători de tutun cu un capital social depus de 25 milioane leva și 31 mil. leva fonduri; cooperativa zarzavagiilor „Piperca“ la Stara Zagora; cooperativele pentru prelucrarea aramei brute, cooperativa farmaciștilor.

Exploatarea pădurilor în Bulgaria — spun autorii — a dat rezultate frumoase și mai ales în ceia-ce privește amenajarea pădurilor Statului și de aceea conducătorii țării mai în toate cazurile acordă concesiile sau dau în exploatare pădurile Statului cooperativei forestiere.

În Centrala uniunilor cooperativei sătești se dau lupte de întâietate politică cari au dus la desbinare. Centrala editează foaia „Cooperator“ cu tiraj de 6000 numere; pentru întreținerea foii fiecare cooperativă este obligată să facă câte un abonament pentru fiecare grupă de 25 asociați.

La 31 Dec. 1927 existau în Bulgaria:

a) 1400 tovrășii de credit tip Reiffeisen, cu 180 mii asociați, 400 mil. leva capital și 80 mil. depuneri și au dat credite în sumă de 1 $\frac{1}{2}$ miliarde leva;

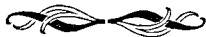
b) 200 bănci populare cu 120 mii asociați, 500 mil. leva capital, 800 mil. leva depuneri, credite date 1 miliard 800 mil. leva;

c) 80 coop. de consum cu 70.000 asociați, 15 mil. leva capital;

d) 200 coop. de producție, 30 coop. de tutun, 25 coop. forestiere, 20 coop. de viticultură, 8 coop. pentru creșterea viermilor de mătase, 3 coop. pentru cultura rozelor.

Mișcarea cooperativă a Bulgariei, raportată la populație și întinderea țării, înseamnă mult în viața economică a poporului vecin. Observăm o activitate intensă la unitățile de primul grad, celelalte par a nu avea încă o organizare de mâna întâi. Nu s'a făcut încă în organele de conducere ale mișcării o separațiune a atribuțiunilor de ordin moral, financiar-economic și de organizare, Centralele felurite cumulând o sumedenie de operațiuni. Deasemenea autonomia, chiar și parțială, nu este încă în Bulgaria un bun câștigat, Statul având amestec prea mare și preponderent în mișcare. Totul e concentrat la Sofia; inițiativa regională pare a nu exista. Banca Agricolă a Bulgariei nu pare a lucra în spirit cooperatist exclusiv, cooperația formând preocuparea abia a unei secții a acestei Bănci. Banul ajunge la cooperație mai efin decât la noi. Bulgaria a făcut pe terenul cooperatist experiențe și a obținut rezultate ce se cuvine a fi luate în seamă și cu folos.

Autorii, prin expunere — poate nu îndeajuns de organică — a aspectelor practice ale mișcării cooperative bulgare, ne-au procurat satisfacția unei lecturi plăcute, interesante și folositoare. Din pagini puține desprindem sumar și totuși complet înfățișările unei activități rurale intense ale poporului vecin dela Sud.

✕ Constatări și îndrumări.

De vorbă cu cooperatorii.

Desprind din mărturisirile D-voastră însemnătatea peste măsură ce o acordați ajutorului din afară, adică sprijinului — mai cu seamă în bani — pe care Statul și organizațiile centrale credeți că s'ar ceveni să vi-l dea prin cooperatie.

Așteptarea D-voastră nu este cu totul fără temei; e drept că din totalul efectelor admise la scont de Banca Națională a României în anul 1929, adică din toți banii vărsați în țară, 33,80% s'au dat agriculturilor. Noi știm însă, că plugarii sunt cam 85 la sută din populația țării, că au mare nevoie de bani eftini, că sunt spetii de datorii. De ce, bunăoară, din totalul efectelor admise la scont în anul trecut de B. N. R. 28,03% au fost ale negusturilor și 21,99% ale industriașilor?

S'o spunem drept, industriașii și negustorii, a căror activitate productivă e departe de a fi ceea ce e agricultura, sunt organizații bine, iau lucrurile cu băgare de seamă, au trecere. În afară de asta, în comerț și industrie, prin natura însăși a acestor îndeletniciri, creditul e chemat a avea un rol mai important. Cu toate acestea agricultura și în general pătura țărănească este îndreptățită a fi părtașe mai mare la creditele de scont ale Băncii Naționale.

Aceste credite însă nu pot fi obținute decât cu ținerea în seamă a anumitor reguli, decât cu oferirea unor garanții cari să asigure Banca Națională că banii pe cari îi dă nu se vor pierde. Creditul țărănesc se distribuie de băncile populare; ori, pentruca acestora să li-se poată da bani trebuie ca să aibă și capital social propriu, fonduri de rezervă și pedeașura o bună și cinstită administrație. Fără îndeplinirea acestor condițiuni nu se dă nici un ban nici industriașilor și nici comercianților.

Dar banii luați prin Banca centrală cooperativă dela Banca Națională nu sunt tocmai eftini și apoi nu înfățișează nici singurul mijloc de a procura fonduri unei bănci populare. Conducătorii băncilor populare să își aducă mereu aminte că banii cei mai eftini, cei mai fără bătae de cap, se găsesc în satul lor, la sătenii cărora le prisosește și cari trebuiesc neconținut îndemnați să verse capitalul scris precum și altul nou, să depună banii spre păstrare la banca populară din sat iar nu la băncile negustorești și cămătărești dela orașe. Banii astfel procurați întăresc banca populară sporesc puțința ei de desvoltare.

Vor zice unii că nu sunt bani la sate. Nu este adevărat.

Miliardele de depuneri spre fructificare ale băncilor comerciale, mai cu seamă din Ardeal, sunt în cea mai mare parte bani țărănești. Acesta este frontul pe care vor trebui să dea cooperatorii lupta decisivă. Să conducă astfel banca populară, să pună suflet, înțelegere și seriozitate, pentruca să câștige încrederea deplină a sătenilor ai căror bani să ia drumul băncilor sătești cari să folosească țărănimii iar nu afacerilor orașenești.

Atunci când într'un sat va fi câștigată această bătălie pacinică, cooperatorii vor vedea că simt tot mai puțin nevoia sprijinului bănesc din afară care deocamdată nu poate fi nici îndestulător și nici eftin. O bancă populară trebuie să fie astfel condusă pentruca nevoile curente de bani, de împrumuturi, ale locuitorilor să poată fi satisfăcute în cea mai mare măsură prin banii strânși tot din sat. Fondurile din afară trebuie să servească mai cu seamă pentru acoperire în perioadele când toată lumea cere bani, când condițiuni excepționale nefavorabile secătuesc puterile bănești ale sătenilor, când este necesară o investițiune mare și productivă iar nici decum pentru nevoile curente de întreținere.

În această direcțiune trebuie să stăruiască conducătorii cooperativelor cât mai mult.

Dr. V. J.

* * *

Oficiul Național al cooperăției a recomandat Federațiilor să se înscrie în Uniunile de control pentruca astfel să se stabilească o colaborare cât mai strânsă între cele două categorii de instituții. Prin această înscriere Uniunile nu capătă dreptul de control legal — cu sancțiuni — asupra federațiilor, drept pe care legea prin art. 80 al. c. 1-a rezervat Oficiului, dar vor avea și federațiile cuvânt în administrația Uniunilor la organizarea operei de propagandă, control și de unificare a conducerii și tehnicei unităților cu cari lucrează, folosind și federațiile serviciile Uniunii.

* * *

Banca Centrală Cooperativă a înștiințat unitățile de toate gradele că pentru plățile ce vor face din ordinul său le va bonifica un comision de $\frac{3}{4} \text{‰}$ (trei sferturi la mie) fără ca acesta să poată fi mai mic de lei 30.—.

B. C. C. va percepe asupra plăților ce va face din ordinul unităților următoarele comisioane:

1. Pentru ordinele de plată de efectuat în provincie, un comision de $\frac{1}{2} \text{‰}$ (jumătate la mie) sau cel puțin lei 20.— la care se vor adăuga spezele corespondențelor B. C. C.

2. Pentru ordinele de plată de efectuat la ghișeele B. C. C. un comision fix de casă de lei 20.— pentru fiecare operație.

Unitățile să comunice acordul lor asupra acestor condițiuni, pentruca B. C. C. să-și poată complecta lista de semnături.

* * *

Incasarea sumelor destinate aprovizionării armatei. B. C. C. înștiințează:

Observând că unele unități cooperative neglijează instrucțiunile date prin circulara noastră din 1 Oct. 1929 relativ la incasarea sumelor destinate

aprovizionării armatei, repetăm în cele ce urmează, conținutul acelei circulare, astfel:

„În vederea executării delegațiilor ce vă dăm pentru a încasa dela Administrația Financiară respectivă, în numele nostru, sumele ce ne sunt ordonate de Serviciile de Ordonanțare Militară din țară, pentru aprovizionarea cu grâu și grăunțe a diverselor Corpuri de trupă, avem onoare a vă ruga să binevoiți a vă prezenta și a stăruii neconținut pe lângă Administrația Financiară respectivă, pentru plata lor.

Intrucât Comandamentele Corpurilor de Armată cer Centralei Cooperative să justifice cauzele, pentru cari nu face predarea cerealelor și deoarece această obligație există numai după încasarea mandatelor, vă rugăm ca, ori de câte ori vă prezentați pentru încasarea mandatelor și vi se amână plata lor, să cereți D-ilor Administratori Financiară să vă dea în scris cauza amânării plății. Aceste scrisori ni le veți înainta nouă regulat, Dv. continuând a stăruii la plata mandatelor.“

La acesta adăogăm următoarele complectări:

Veți telegrafia totodată, personal D-lui Teianu, Secretar General al Ministerului Finanțelor, cerându-i să dispună trimiterea fondurilor necesare. Ne veți aviza despre aceasta.

În acelaș timp, vă mai rugăm a îngriji ca orice încasare a mandatelor sau a recipiselor, ce veți primi pentru armată, precum și orice încasare făcută direct în numerar dela armată, să ni le avizați nouă imediat telegrafic și să țineți sumele la dispoziția noastră, așteptând instrucțiunile noastre în privința destinației ei.

* * *

Firme de tablă pentru unitățile cooperative. Centrala cooperative de import și export înștiințează că are o ofertă pentru furnizarea firmelor de tablă pentru: Bănci populare, federale, cooperative și obștile din țară și anume:

din tablă de fier, format dreptunghiular, cu găurele la colțuri, puțin bombate, cu marca cooperativei, fondul bleu-marrin, cu tricolorul român, sau culorile ce le va indica C. C. I. E., de exemplu curcubeul cooperativei — format și colorit tip — atât literile, cât și fondul dublu smălțuite și anume:

de 70 cm. lungime și 35 lățime à Lei 1000.—

„ 80 „ „ „ 40 „ „ „ 1300.—

„ 100 „ „ „ 50 „ „ „ 1500.—

Plata 50% acontu la darea comenzii, restul la predarea firmei contra ramburs.

Federalele sau în lipsa lor unitățile mai importante, dacă văd necesitatea adoptării unei firme tip, frumoasă, eficientă, cu gust artistic și simbolizând cooperativei, să stăruiască pentru aceasta; Centrala înștiințează că prețurile de mai sus, în cazul unei comenzi mai mari, speră a fi reduse. Federalele sau unitățile mai importante să facă înscrierea comenzilor necesare, încasând acontul și comunicând exact numele instituției, comuna și județul.

Organizarea exportului de ouă.

Principiile regulamentului legii pentru exportul de ouă.

„Monitorul Oficial“ din 19 Iulie a. c. a promulgat regulamentul legii pentru exportul de ouă. Principalele dispoziții ale acestui regulament sunt:

Exportul de ouă se poate face de orice firmă înscrisă la un tribunal din România, pentru comerțul de ouă, de societățile cooperative de producători și federațiile lor autorizate de uniunea centrală a sindicatelor agricole.

Toate aceste firme îndreptățite să facă export vor trebui să se înscrie în registrul special ținut în acest scop la comisiunea centrală de îndrumare și control al exportului de ouă dela institutul național de export de pe lângă Ministerul de Industrie și Comerț.

Firmele exportatoare vor arăta care este sediul principal al lor, precum și sucursalele de care dispun

Vor mai arăta cine reprezintă valabil aceste firme.

Technica standardizării și taxele de export. Ouăle standardizate cuprind următoarele categorii de ouă de găină:

Ouă proaspete, adică ouă care nu au fost conservate nici în frigorigere, nici în apă de var, nici prin vreun alt mijloc de conservare.

Printre aceste ouă proaspete nu trebuie să se găsească ouă murdare sau crepate.

În privința greutateii se împarte în:

Ouă în greutate dela 50—51 kgr. inclusiv per 1000 bucăți

Ouă în greutate dela 51—52 kgr. inclusiv per 1000 bucăți.

Ouă în greutate dela 52—53 kgr. inclusiv per 1000 bucăți.

Ouă în greutate dela 53—54 kgr. inclusiv per 1.000 bucăți.

Ouă în greutate dela 54—55 kgr. inclusiv per 1.000 bucăți.

Categoriile de mai sus nu pot avea decât cel mult 1 jumătate din categoria mai ușoară sau din cea mare, mai apropiată.

Ouăle considerate ca proaspete trebuie să aibă următoarele însușiri: golul ouălelor (camera de aer) să nu depășească dela 1 Octomvrie și până la 1 Iunie 5 mm., iar dela 1 Iunie și până la 1 Octomvrie 7 mm. Gâlbenușul trebuie să fie compact, conturul dintre gălbenuș și albuș să fie distinct. Halaze (pieleța) să fie intactă și fără pete în interior

Ouă conservate în apă de var, printre cari nu se găsească ouă murdare sau crăpate, cu aceeași greutate, clasificare și însușiri ca și cele proaspete:

Se urmează aceleași norme pentru ouăle destinate a fi puse în frigorigerele din țară.

Ouăle cari nu corespund condițiilor enumerate, sunt considerate ca marfă nestandardizată.

Impachetarea ouălelor. Impachetarea și marcarea ouălelor standardizate se face în chipul următor:

Ouăle standardizate destinate exportului trebuiesc să fie împachetate în lăzi de scânduri uscate, curate și fără miros, de lemn rășinos. Scândurile să fie rezistente și întregi. În interiorul lăzii pereții lungi vor fi întăriți cu două scânduri verticale. Scândurile pereților mai mici dela capetele lăzii vor fi trase la rânda pe dinafară. Scândurile lăzii vor fi bine lipite.

Pe timpul călduros însă scândurile pereților lungi vor trebui să aibă între ele un spațiu liber de 2—3 cm, iar în epoci foarte călduroase, chiar până la 4 cm. Lăzile trebuiesc bine bătute în cuie.

Lungimea lăzilor mari, ca și a celor scunde este de 180—182 cm., lățimea la ambele feluri de lăzi 52—54 cm, înălțimea lăzilor mari de 24—26 cm., iar a celor scunde de $12\frac{1}{2}$ —13 cm.

Lăzile mari conțin 1.440 ouă, iar cele scunde 720 de ouă.

Ca material de ambalaj al ouălelor se vor folosi talaj fin alb de esență rășinoasă, uscat, curat și fără miros.

Dacă timpul e geros poate fi întrebuițat pe lângă talaj și hârtie groasă

Lăzile cari conțin ouă standardizate destinate exportului trebuiesc prevăzute pe ambii pereți înguști dela capete cu următoarea marcă:

Pentru ouăle proaspete prevăzute la punctul din art. 2, colțul de sus, la stânga, numărul curent al lăzii; imediat sub acest număr marca exportatorului în colțul de sus din dreapta: calitatea și greutatea „Fresch 54—55”. La mijlocul peretelui inscripția „România”. Colțul de jos din partea dreaptă e rezervat mărcii de control al oficiului regional de marcă. Inscripția „România” va fi în litere de 6 cm. înălțime, celelalte de 4 cm.

Toate vor fi scrise în culoare albastră.

La ouăle din var, aceeaș marcă ca mai sus, cu deosebirea că la calitate se marchează „Kalk 45—55”. Toată marcă în culoare albastră.

La ouăle din frigorifere aceeaș marcă ca și mai sus; la calitate însă „Frigor 45—55”. Toată marcă în culoare neagră.

Una și aceeaș ladă nu poate conține decât o singură calitate (deci: sau ouă proaspete, sau conservate în var, sau din frigorifere) și un singur soi de greutate din cele 6 clasificări stabilite la punctul a) din art. 2. Încărcătura unui vagon nu poate cuprinde decât ouă de o singură calitate, însă cel mult din două clase și în cantități egale.

Lăzile în cari se exportează ouă nestandardizate vor trebui să poarte pe ambii pereți înguști, la capete, în diagonal, inscripția „Non Standard”, în litere negre de o înălțime de cel puțin un centimetru. Fără această inscripție nu vor fi lăsate să iasă din țară.

În mod tranzitoriu și numai în interval de un an dela punerea în aplicarea legii se va tolera exportul în proporție de 5 la sută dintr'un vagon cu ouă standardizate, de ouă proaspete, cântărind mai puțin decât prevede regulamentul. Aceste ouă cari în afară de deosebirea de greutate vor îndeplini toate celelalte cerințe ale ouălelor standardizate, se vor împacheta în lăzi separate, marcate în roșu, cu inscripția „Mit'el”.

Oficiul regional de marcă, prin delegații săi, supraveghează și controlează la magazinele de împachetare, dacă mărcările făcute de exportatori corespund în toate privințele cu realitatea, adică dacă numărul, calitatea și greutatea ouălor ambalate sunt cele declarate prin marcă.

În acest scop, organele oficiului regional, precum și orice delegat al comisiei centrale de îndrumare și control, pot asista la scoaterea și împachetarea ouălor.

În caz că ouăle sunt deja ambalate în lăzi, organele de control pot desface lăzile, spre a se convinge de îndeplinirea tuturor condițiilor prescrise. Lăzile care nu corespund prescripțiilor sunt refuzate.

Operațiunile de control se fac cel mai târziu în interval de 3 zile dela anunțarea oficiului de marcă.

Contra deciziunilor oficiilor de marcă și control, exportatorul poate să apeleze la comisia centrală conform art. 6 din lege.

Apelul se judecă cel mult în 8 zile dela înregistrare.

În caz de respingere, exportatorul va suporta cheltuelile de judecată.

Lăzile aflate în regulă vor fi închise în prezența organelor de control și vor fi prevăzute pe cei doi pereți înguști dela capete, în colțul lor de jos și din dreapta, cu stampila oficiului regional de marcă.

Stampila va fi de cauciuc, ovală și destul demare. De jur împrejur ștampila va cuprinde: „Institutul național de export, România. Oficiul regional de marcarea“ (numele centrului de marcarea). La mijlocul stampilei „Standard controlat“.

Dacă 10 la sută din lăzi nu corespund condițiilor (în afară de cele 5 la sută „Mittel“) va fi refuzat la marcarea întreg vagonul.

Dacă mai puțin de 10 la sută din lăzi nu corespund condițiilor, se va îngădui ca marfa din acele lăzi să fie schimbată și marcarea va fi admisă.

La o nouă cerere de marcarea pentru un vagon odată refuzat taxa de marcarea se va plăti din nou.

După efectuarea controlului, se va elibera exportatorului, de către oficiul de marcarea, dintr'un caiet cu matcă, un certificat conform modelului No. 1, alăturat regulamentului de față, prevăzut cu stampila și semnătura șefului oficiului respectiv de marcarea și a cel puțin unuia dintre ceilalți doi delegați.

Acest certificat ca însoți vagonul până la destinația.

Exportatorului i se va elibera o copie indigo după certificatul amintit.

Fără de originalul acestui certificat, marfa nu va putea ieși din țară.

Certificatul va fi valabil 8 zile dela emitere.

O copie depe certificatul eliberat se trimite de șeful oficiului de marcarea, comisiunii centrale de îndrumare și control.

Atât ouăle standardizate, cât și cele nestandardizate sunt supuse unei taxe de export în folosul fiscalului.

Pentru ouăle standardizate se fixează o taxă de export de 25 bani de fiecare bucată, iar pentru ouăle ce cad în categoria celor nestandardizate, o taxă de export de 1 leu de bucată.

Excepțiuni. Vor putea eși din țară, fără a fi supuse legii pentru exportul de ouă, cantitățile de ouă prevăzute în art 3 al legii.

Oficiul de control dela punctul vanal de eșire va înștiința comisiunea centrală de îndrumare și control de toate cererile făcute și admise în traficul de graniță pentru categoriile menționate.

Oficiile de marcarea și cele de control. Marcarea ouălelor se face de către oficiile regionale de marcarea. Asemenea officii vor funcționa în următoarele localități: București, Cernăuți, Chișinău, Botoșani, Timișoara, Arad și Dej.

Ele vor putea fi înmulțite după necesitate, de către comisiunea centrală de îndrumare și control.

* * *

Finanțarea recoltei 1930 (Extras din circulara B. C. C. n. 27338 din 3 Iulie 1930). Banca Centrală Cooperativă a hotărît ca prin Federale sau prin Unități cooperative de gradul I. (Bănci populare și Cooperative agricole sătești), să continue finanțarea cerealelor și din recolta anului 1930, în vederea vânzărilor în comun în limita mijloacelor, de care va dispune, prin avansuri date pe cereale, care se vor vinde în comun în mod obligator prin Centrala Cooperativă de Import și Export.

Operațiunile de avans pe cereale, se pot face în trei forme:

A. Vânzări din comision, prin Centrala Coop. de Import și Export, care are birouri proprii în punctele: *Brăila, Galați, Constanța și Reni,* urmând a înființa birouri pe măsura nevoilor și în alte puncte de export.

Unitățile cooperative de gradul I și II, vor putea trimite în punctele de mai sus, orice cantități de cereale, dând în același timp ordin de vânzare Centralei Cooperative de Import și Export.

Ordinele de vânzare vor fi la prețul zilei, în care va sosi marfa în port, sau la prețul fixat de unitățile cooperative expeditoare.

Banca Centrală Cooperativă, va face avansuri și asupra cerealelor trimise în acest fel spre vânzare, la prezentarea următoarelor documente :

a) *A dovezilor de înmagazinare*: Recipisese warante C. F. R.; duplicate de foi de trăsură (frachte) C. F. R.; recipise de la antrepozite publice ; warante dela silozuri; conosamente de șlepuri sau vapoare ; și

b) *A ordinului de vânzare*, conform celor arătate mai sus.

B. Vânzări în comun, cu avans și lichidare anuală. — În scop de a feri pe producători de marile schimbări de prețuri, cari au provocat pagube mari celor cari au vândut mai târziu produsele lor, Banca Centrală Cooperativă propune Unităților cooperative un sistem de vânzare în comun, care să permită producătorilor obținerea unui **preț mediu**, care va rezulta din vânzările făcute pe un an întreg, oricare va fi fost data predărei cerealelor spre vânzare, ținând seamă de calități, așa cum se arată mai jos.

Această epocă va începe din luna Iulie 1930, iar predarea acestor cereale, se va putea face în intervalul dela 1 Iulie 1930, până la 30 Octombrie 1930. După 1 Noembrie 1930, nu se vor mai primi cereale cu condițiunea de a fi vândute cu lichidare anuală.

Banca Centrală Cooperativă, acoardă ca avans, asupra cerealelor predate cu vânzare în asemenea condițiuni, până la **50%**, din prețul mijlociu al anului 1919, care se consideră la grâu 45.000 lei, iar la orz, 25.000 lei, pentru vagonul de 10.000 kgr.

La 1 Noembrie 1930, se mai avansează încă 20% din prețul mijlociu, care va fi, al perioadei 1 Iulie—1 Octombrie 1930, înțelegându-se, că ambele avansuri, adică cel de 50%, acordat la începutul operației, împreună cu 20%, acordat la 1 Noembrie 1930, să nu depășească 70% din prețul mijlociu, care va rezulta între 1 Iulie și 1 Noembrie 1930.

Inmagazinarea.

Unitățile vor trebui să depoziteze mărfurile primite spre asemenea vânzări, adică cu lichidare într'un an : 1. Fie în magazii proprii ale lor, închiriate formal *Băncii Centrale Cooperative*,

2. Fie în magaziiile proprii sau închiriate de însiși *Banca Centrală Cooperativă*.

Lichidarea.

Stabilirea prețului mijlociu, la aceste operațiuni, se va face odată cu încheierea tuturor socotelilor, pe ziua de 31 Mai 1931.

Toate cheltuelile, ce se vor face cu acest fel de operațiuni, au caracter general ; ele se vor scădea din totalul sumelor obținute în cursul anului, așa că prețul mediu, ce va rezulta la sfârșit, să fie net și egal pentru toți participanții.

Plata diferenței cuvenite depunătorilor, se va face în cursul lunii Iunie 1930.

C) Operațiuni de vânzare în comun, cu avans și lichidare în trei perioade.

Având în vedere, că nu toți producătorii vor putea sau vor voi, să aștepte lichidarea până la sfârșitul anului, a mărfurilor vândute, *Banca Centrală Cooperativă*, oferă un al treilea tip de operațiuni, care va permite

fiecărui să-și aleagă perioada din an, în care voește să obție întregul preț mediu, după nevoile sale.

Astfel, ținând seamă, că unii agricultori au nevoie de toți banii în toamnă, alții la începutul primăverii, iar alții în ajunul recoltei din anul următor, s'au stabilit trei perioade de câte 4 luni, la sfârșitul cărora, se va face decontarea și plata integrală a prețului mediu.

Astfel, producătorii vor putea să predea spre vânzare în comun, în asemenea condițiuni cerealele, la următoarele trei perioade :

I. Pentru perioada de vânzare, 1 Iulie—30 Septembrie 1930, vor obține prețul mediu al acelei perioade, decontat și achitat până la 31 Oct. 1930.

II. Pentru perioada de vânzare, 1 Octombrie 1930—31 Ianuarie 1931, vor obține prețul mediu al acelei perioade, decontat și achitat până la 28 Februarie 1931.

III. Pentru perioada de vânzare, 1 Februarie—31 Mai 1931, vor obține prețul mediu al acelei perioade, decontat și achitat, până la finele lui Iunie 1931.

Asupra mărfurilor, care se vor preda spre vânzare în aceste condițiuni, avansurile vor fi de 40%, din prețul mediu al perioadei precedente.

Lichidarea.

Stabilirea prețului mediu la aceste operațiuni, se va face până la: 31 Oct. 1930. 28 Februarie 1931 și 30 Iunie 1931 pentru fiecare perioadă, și se va comunica Unităților.

Achitarea restului de preț, se va face imediat, după aceste comunicări. Cheltuielile de transport la operațiuni, se vor socoti separat pentru fiecare Unitat și cantitate în parte.

În ce privește înmagazinarea, se va proceda, ca și la vânzările în comun dela tipul B.

* * *

Modul de procedare.

Finanțarea tuturor operațiunilor, se va face pe baza de cereale depuse, cum s'a arătat mai înainte.

Cerealele se gajază Băncii Centrale Cooperative, căreia prin actul de gaj, semnat de producători, i se dă și mandat de vânzare irevocabil, cu depline puteri.

Operațiunile de finanțare se pot face atât direct de către Federale, Bănci Populare, Coop. sătești, care vor lucra cu producătorii mari sau mici, cât și de Federale prin unitățile de gradul I sătești, care vor lucra direct cu agricultorii mari și mici, înscriși sau nu, în unități, însă se va da preferință membrilor cooperatori.

Intermediarii de orice fel sunt excluși dela aceste operațiuni.

Federala sau unitatea care face operațiunea va primi în favoarea ei, un act pe împrumut pe gaj, în care se va prevedea neapărat dreptul pentru unitatea cooperativă, care avansează banii, să poată vinde în comision marfa gajată, în perioadele de timp specificate mai sus, după felul operațiunii care s'a angajat a face.

În corpul fiecărui contract se găsește declarația prin care unitatea Dvs., cedează Băncii Centrale Coop. dreptul de a vinde marfa depozitată și dreptul de gaj.

Nici un avans nu se va plăti decât pe baza semnării contractului de împrumut cu producătorii și numai după predarea mărfii pusă în gaj.

Pentru sumele, ce Onitățile vor primi direct dela *Banca Centrală Cooperativă*, spre a le servi ca plată de avansuri, Unitățile vor semna polițe în ordinul *Băncii Centrale Cooperative*, cu mențiunea:

„Valoarea primită în marfă (grâu, orz) cu mandat de vânzare“, pe care le vor trimite *Băncii Centrale Cooperative*, odată cu actele de gaj.

Numai respectând aceste forme, este posibil procurarea de noi fonduri dela Banca Națională a României.

După ce Bancecop, va efectua vânzarea produselor acotante și gajate, din prețul ce va obține va reține sumele împrumutate producătorilor cu o dobândă de 10% (zece la sută) anual, luând ca bază scontul de azi al B. N. R. Bancecop. va mai reține un comision de 2½% (doi și jumătate la sută).

Federala sau unitatea care face finanțarea este obligată să întrebuințeze fondurile ce primește dela Bancecop, numai pentru finanțarea produselor agricole, și să păstreze marfa depozitată în condițiuni bune, să o asigure, să o predea conform dispozițiilor ce-i va da Bancecop.

Este cu desăvârșire oprită acotarea, respectiv înmagazinarea cerealelor de proastă calitate, care trebuie să corespundă întocmai condițiilor prevăzute în contractele de gaj după formularele respective.

Se atrage atențiunea în mod deosebit conducătorilor unităților cooperative, că este o datorie înaltă a lor să facă și educațiunea comercială cooperatistă, a producătorilor, care să se conștientizeze de faptul că marfa rea pe lângă că se vinde cu prețul cel mai redus, dar pentru export, unde se poate obține un preț mai bun, nu este acceptată.

Pentru toate aceste operațiuni, cerealele se vor alege și împărți în următoarele trei tipuri (calități):

I. La grâu: Calitatea I-a cu greutatea la Hl. peste 78 kgr.

Calitatea II-a cu greutatea la Hl. între 76—78 kgr.

Calitatea III-a cu greutatea la Hl. între 74—76 kgr.

(Căutând ca și corpurile străine să fie în raport cu calitatea).

II. La orz: Calitatea I-a pentru oarze superioare, cu greutatea peste 66 kgr. și sub 2% corpuri străine.

Calitatea II-a, p. oarze de 62—66 kgr. cu 3% corpuri străine.

Calitatea III-a, până la 62 kgr. cu maximum 3% corpuri străine.

Dacă marfa, marfa, nu se prezintă în aceste condițiuni, Unitatea este obligată ca autorizată de producător și pe spesele lui, să o curețe și numai în urmă să o claseze, întruna din calitățile de mai sus.

Refuzul de a face această operație, se va pedepsi cu retragerea autorizației date Unităței, de a face operațiuni, cu publicarea acestei pedepse în comună și cu autorizarea altei Unități învecinate, de a face operațiunea în acea comună.

Comerțul român de cereale și în special cel exercitat de mișcarea noastră cooperativă, trebuie să se străduiască a recăștiga odată cu piețele străine consumatoare și vechea lor faimă.

Federala sau unitatea coop. care va primi fonduri dela Bancecop pentru finanțarea recoltei, va face atenți pe agricultorii care se împrumută și își gajează produsele, că legea pentru organizarea cooperației, prevede

sanctiuni penale severe in cazuri de intrăinare a produselor pentru care au primit avansurile (art. 119).

Din cele expuse mai sus, rămâne stabilit, *Banca Centrală Cooperativă*, este aceea care face finanțarea cerealelor. Deci, numai ei vă veți adresa pentru orice informațiuni în această privință. *Centra Cooperativă de Import și Export*, va avea exclusiv volul, de executare a vânzărilor în limita mandatului dat de noi.

Conducătorii Unităților sunt cu stăruință rugați a ceti cu atențiune aceste instrucțiuni și a comunica Băncii Centrale Cooperative, cât mai urgent posibil informațiuni precise, asupra magaziilor ce au în vedere, arătându-se:

1. Localitatea unde se află situată,
2. Cine este proprietarul,
3. Capacitatea de despărțăminte,
4. Prețul chiriei pe vagon sau pe perioade de timp etc.,
5. Dacă este în port sau lângă linie de cale ferată, în gări, etc.
6. Dacă este asigurată clădirea.
7. Orice informațiuni complementare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Unitățile cooperative cari au aderat la Uniunea „Ardealul“ trimițând taxe de înscriere de Lei 400, — să trimită neîntârziat și cota anuală de contribuție pentru Uniune, stabilită pentru fiecare categorie de cooperative, după cum au fost înștiințate direct de mai înainte.

X Bilanțuri de societăți cooperative.

Continuăm cu înfățișarea sumară a bilanțurilor câtorva unități coope-
rative cari s'au dezvoltat mulțumitor, mărindu-și capitalul social, depunerile
și totalul operațiunilor.

Banca populară „Titu Axente“ Telciu, jud. Năsăud, înființată în anul
1926 cu răspunderea nemărginită, avea la 31 Dec. 1929: capital social Lei
212.709, depuneri spre fructificare Lei 444.415, fond de rezervă Lei 7.497,
împrumuturi acordate Lei 1.001.427, numărul membrilor 413, beneficiu L. 9817.

Banca populară „Bistricioara“, Bistrița Bărgăului, jud. Năsăud, întemeiată
în 1922 a avut la 31 Dec. 1929:

Capital social Lei 291.474 depuneri spre fructificare Lei 443.912, fond
de rezervă Lei 19.475, împrumuturi acordate Lei 1.513.960, membrii 180,
beneficiu Lei 76.462.

Fond de rezervă prea mic, un membru din consiliu a fost împrumutat
cu o sumă prea mare. Nu este îngăduit la o cooperativă ca la 3 membrii
să li-se dea a șasea parte din totalul împrumuturilor. În cooperație se dă
la mulți câte puțin iar nu la câțiva totul.

Banca populară „Sântioneanca“, Sântioana, j. Năsăud, întemeiată în
1926 a avut la 31 Decembrie 1929: capital social Lei 233.761, depuneri spre
fructificare Lei 99.303, fond de rezervă Lei 24.961, împrumuturi acordate
Lei 983.900, beneficiu 44.771, membrii 60.

Din Lei 983.900 consiliul și cenzorii și-au împrumutat Lei 354.550, și
anume cu sume de câte 90.000, 50.000, 72.000, 49.000, etc. Prin urmare Banca
se folosește în primul rând dumnealor. Asta înseamnă că rostul obștesc
al Băncii nu este înțeles. Membrii băncii să-și spună cuvântul în adunarea
generală asupra acestui lucru. Conducătorii Băncii să înscrie mai mulți
membrii, doar cooperația este a mulțimii și pentru mulțime.

Banca populară „C. F. R. Dacia“, Satu-Mare, întemeiată în 1927, avea
la 31 Dec. 1929: capital social Lei 687.471, depuneri spre fructif. Lei 124.422,
fond de rezervă Lei 17.666, împrumuturi acordate Lei 977.418, beneficiu
76.313, membrii 312.

Membrii sunt funcționari și lucrători la Căile ferate. Este o bancă
populară cu teme și rost mare pentru lumea muncitoare dela Căile ferate.

Banca populară „Casa Românească“, Baia Sprie, jud. Satu-Mare, în-
ființată în 1924 avea la 31 Dec. 1929: capitalul social Lei 187.264, depuneri
spre fructificare Lei 876.785, fond de rezervă Lei 25.000, împrumuturi acordate
Lei 1.862.259, beneficiu Lei 39.227, membrii 437.

Cheltueli generale prea mari.

Banca populară „Sentinela“, Halmeiu, jud. Satu-Mare, întemeiată în

1922 avea la 31 Dec. 1929: capital social Lei 530.436, depuneri spre fructificare Lei 1.514.387, fond de rezervă Lei 245.729, împrumuturi acordate Lei 3.423.095, beneficiu Lei 129.002, membrii 244.

Salarii și jetoane prea mari; dealtfel banca este foarte bine consolidată, dovadă fondul de rezervă important. E bine că consilierii au vărsat capital social însemnat.

Banca populară „Fântânele“, Huedin, jud. Cluj, înființată în 1924 cu răspundere solidară și nemărginită, avea la 31 Dec. 1929: capital social Lei 239.034, depuneri spre fructificare Lei 595.036, fond de rezervă Lei 15.684, împrumuturi acordate Lei 2.695.426, beneficiu Lei 12.598, membrii 263.

Fond de rezervă prea mic, cheltuieli generale și salarii prea mari. Dobânzi datorate Lei 39.205; sunt prea multe, amenință soliditatea Băncii.

Banca populară „Apahideana“, Apahida, jud. Cluj, înființată în 1928 avea la 31 Dec. 1929: capital social Lei 100.467, depuneri spre fructificare Lei 10135, fond de rezervă Lei 3.489, împrumuturi acordate Lei 838.500, beneficiu Lei 41.282, membrii 116.

Cooperativa de consum „Justiția“, Oradea-Mare, întemeiată în 1922, avea la 31 Decembrie 1929: capital social Lei 134.218, fond de rezervă Lei 71.076, mărfuri generale Lei 85.877, beneficiu net Lei 19.812, membrii 207.

Vânzări puține, capital social mic.

Cooperativa de grădinărie „Leguma“, Oradea-Mare, înființată în 1923, avea la 31 Dec. 1929: capital social L. 386.997, fond de rezervă L. 32.090, beneficiu Lei 11.593, membrii 102.

Din totalul capitalului social, Lei 267.413 aparțin Consilierilor, și cenzorilor (Un singur consilier are vărsat Lei 250.000). Să nizuiască conducătorii să atragă și pe alți membrii, cât mai mulți, cu capitaluri mai însemnate.

Cooperativa agricolă „Tulcana“, Tulca, jud. Bihor, întemeiată în 1927 cu răspundere nelimitată, avea la 31 Dec. 1930: capital social Lei 126.000, fond de rezervă Lei 16.303, fond cultural Lei 15.005, beneficiu Lei 25.440, membrii 126, areni plătiți Lei 294.758.

Dela Uniunea de cooperative „Ardealul“.

Ședința Consiliului de administrație al „Uniunii“ dela 9 Iulie a. c. Prezenți: Dnii Prof. Dr. V. Jinga, președinte, Ion Pescaru, v.-președinte, Protop. Enea Botta, A. Folea, Ion Modrigan, M. Sasu, Gh. Rusu și Gh. Vlădescu, directorul Uniunii. Consiliul ratifică procesele verbale de ședințe ale Comitetului de organizare, propagandă și îndrumare din 15 și 26 Mai și 18 Iunie a. c.

Constatându-se că unii Dni Consilieri ai Uniunii nu participă la ședințele Consiliului se hotărăște să li-se atragă atențiunea în scris asupra obligațiilor ce și-au luat prin asumarea însărcinării de Consilier.

Se hotărăște ca semnătura socială a Uniunii să o aibă Dl Dr. V. Jinga, președinte sau în lipsă Dl I. Pescaru, v.-președinte, împreună cu directorul Uniunii.

Dl președinte expune acțiunea de propagandă și îndrumare efectuată dela 12 Mai a. c. până astăzi, relatând amănunțit constatările făcute și starea de spirite a cooperatorilor; s'au ținut cercuri cooperatiste la Teiuș, Blaj, Bistrița și Sighetul Marmației cu participarea D-Sale și a Directorului Uniunii.

Examinându-se situația provizorie a bilanșurilor din regiunea Cluj încheiate la 31 Dec. 1929 și comparându-se cu acela dela 31 Dec. 1928 se constată un ușor progres în operațiuni, însă o mică diminuare a numărului băncilor populare în funcțiune.

Se ia cunoștință de cuprinsul adresei Oficiului Național al Coop. rom. privitor la colaborarea cât mai strânsă a federațelor cu Uniunea; federațele urmează să se înscrie ca membre ale Uniunii dând deci și contribuția lor bănească, iar Dnii consilieri cari lucrează la federațe sunt rugați a grăbi adeviziunea acestora.

Socotindu-se de mare însemnătate pentru mișcarea cooperativă din Ardeal ținerea unui congres general la Cluj al cooperativelor, Consiliul de leagă comitetul de propagandă să stabilească data precisă a acestuia precum și să ia măsuri în vederea organizării și reușitei congresului. În principiu consiliul socotește ca potrivită pentru ținerea congresului luna Octomvrie a. c.

Luându-se cunoștință cu vii mulțumiri de contribuția Oficiului Național al Cooperăției de Lei 150.000, pentru propaganda cooperatistă în raionul Uniunii, consiliul stabilește ca această sumă să fie folosită pentru cheltuelile în legătură cu cercurile cooperatiste, susținerea revistei Uniunii, organizarea congresului, precum și pentru delegațiunile ce le vor primi conducătorii mișcării în vederea propagandei.

Consiliul hotărăște să dea Cercului studentesc Țara Bârsei, secția Cluj, o subvenție de Lei 2000, pentru propaganda cooperatistă ce o face în cursul acestei veri.

Consiliul autorizează Comitetul de propagandă să deschidă un concurs pentru o lucrare de popularizare cooperatistă potrivită împrejurărilor din Ardeal; comitetul de propagandă va stabili schema acestei lucrări.

Ca răspuns la o adresă a Asociațiunii „Astra“, Cluj, se hotărăște să se cumpere 100 exemplare din broșura de popularizare: N. Ghiulea, Adevăratul înțeles al Cooperăției și 200 exemplare din: I. Pop-Câmpianu, Bănci populare și coop. sătești, editate de „Astra“.

Consiliul hotărăște să se comunice Oficiului Național ca taxa de control ce urmează să o plătească unitățile neafiliate la Uniune să fie egală cu acea stabilită de Uniune pentru unitățile afiliate.

Se discută despre cursurile cooperatiste de vară dela Oradea între 3—17 August a. c. și se stabilește ca Uniunea și consilierii în parte să facă toate eforturile ca ele să fie cât mai populate.

Se ia cunoștința de adresa Oficiului Național prin care suntem înștiințați că Dl Inspector Gh. Vlădescu, actual șef al regiunii IV-a Cluj, este detașat ca director al Uniunii, iar în local D-Sale este numit Dl Inspector general I. Minea dela regiunea V-a Brașov, care s'a desființat pe ziua de 1 Iulie a. c.

Prezentându-se actele de cheltueli ale Uniunii dela înființare și până la 9 Iulie a. c. Consiliul le aprobă, vizând borderourile respective pentru Lei 95.973.

Comitetul de organizare și propagandă. A ținut până acum șase ședințe. Ședința din 9 Iulie a. c. s'a ținut cu participarea Dlui Dr. V. Jinga și a Dlui Ion Modrigan:

Coop. „Dacia“, Baia-Mare. Se admite raza de activitate hotărîită de ad. gen. pentru modif. statutelor. Schimbarea statutului nu se poate face decât cf. art. 54 din statutul vechiu; se recomandă să rămână răspunderea mai mare decât partea socială subscrisă.

Coop. „Florica“ din Sătmărel, jud. Satu-Mare. Comitetul decide: să se specifice în statutele noii numele comunelor din raza de activitate a coop.; mențiunea „și jur“ nu se admite. Adunarea gen. să se țină conf. prevederilor statutare.

Se vizează statutele modificate ale B. pop. „Pogăceaua“ din Pogăceaua Mureș, „Ceheiu“ din Cehei—Sălaj, „Țagoreana“ din Țagu—Cluj, coop. „Hidigana“ din Măeriște—Sălaj.

Coop. „Crișana“ din Beznea—Bihor. Pentru a se hotărî asupra modif. statutelor, coop. să trimită statutul vechi și actele adunării gen.

B. pop. „Primăvara“ din Borod—Bihor, b. pop. „Albina“ din Săcășeni, b. pop. „Speranța“ din Glod—Someș și b. pop. „Ciorana“ din Cioara de jos—Alba, aducând modificări esențiale în statutele vechi, trebuie să procedeze conform art. 73 din statutul vechi privitor la convocările ad. gen. pt. modif. statutelor.

B. pop. „Gelu“ din Gilău, Cluj, cere lămuriri asupra urmării debitorilor ei. Banca va pretinde hotărîit respectarea legii pentru organizarea cooperației.

B. pop. „Nădejdea“ din Miheș—Cluj. Comitetul decide să se trimită un organ de control spre a referi asupra extinderii razei de activitate a băncii și solicitarea fuziunii cu b. pop. „Zăna Câmpiei“ din Răzoare.

Se mai iau hotărîri și asupra altor chestiuni mai mărunte.

Cercul Cooperativ dela Bistrița, Jud. Năsăud. S'a ținut la 22 Iunie, ora 9, la sediul Federalei „Andrei Mureșanu“ fiind convocat de această federală din inițiativa Uniunii „Ardealul“ din partea căreia participă Dl Dr. V. Jinga, președinte și Dl Gh. Vlădescu, director al Uniunii. Sunt reprezentate la cerc 25 unități cooperative de cătră 26 delegați.

S'au desbătut următoarele chestiuni: 1. Situația federalei și a unităților cooperative față de Banca centrală Cooperativă; referent Dl G. Rusu. 2. Numirea delegaților pentru Adunarea generală a B. C. C. dela 1 Iulie a. c. 3. Contabilitatea unităților cooperative și contabilii regionali; referent Dl G. Rusu. 4. Chestiunea depunerilor mărunte; referent Dl P. Molnar. 5. Asigurările sociale; referent Dl N. Ianul. 6. Propaganda cooperatistă la sate; referent Dl G. Rusu. 7. Cursurile cooperatiste de vară.

Desbaterile au fost vii, luând parte activă delegații cooperatori cu intervenția și a D-lor Dr. V. Jinga și Gh. Vlădescu cari au dat toate lămuri ile ce li-s'au cerut, înfățișând și situația actuală generală a mișcării cooperative, spiritul de care e dominată și căile drepte ce trebuiesc urmate în cooperația adevărată.

După amiază, la ora 3, D-l Dr. V. Jinga a ținut o conferință publică în sala Prefecturii. A vorbit despre: Însemnătatea cooperației în viața satelor românești.

Cercul cooperatist al delegaților a votat cu unanimitate următoarea moțiune:

1. Cooperativele de credit sunt nemulțumite de modul cum Banca Națională înțelege să deservască cooperația cu credite și consideră condițiunile excepționale, impuse atât Băncii centrale cooperative, cât și unităților ca o piedecă pentru realizarea lor.

2. Recunosc situația grea moștenită dela fostele Centrale de B. C. C. și de aceea cooperatorii sunt ferm decși să strângă rândurile în jurul B. C. C. dându-i concursul efectiv în toate acțiunile ce ar întreprinde.

3. În scopul complectării capitalului Băncii c. c. rezervat cooperației, cooperatorii promit că vor insista ca toate unitățile să fie înscrise ca membre și să depună efectiv sumele subscrise. Pentru aceasta roagă însă Banca c. c. să nu mai pună condițiuni cooperativelor pentru a fi admise ca membre: să se primească obolul și al celor mai neînsemnate unități, căci dela mulți mult s'adură.

4. Cooperatorii mai promit să organizeze cooperativele în așa fel ca Banca Națională să nu mai aibă ce obiecționa. În scopul acesta s'au și angajat contabilii pricepuți, care își vor începe activitatea cu data de 1 Iulie a. c.

5. Având în vedere obligațiunile ce Banca Centrală le are atât în țară cât și în străinătate și condițiunile onoroase impuse de Banca Națională la acordarea creditelor pe scont de portofoliu, delegații sunt decși să abstea deocamdată dela sollicitarea de noi credite.

6. Luând însă în considerare criza economică și imposibilitatea în care se află țărani înaintea de noua recoltă, de a achita din capul banilor împrumutați delegații cer în schimb ca cel puțin în anul curent Centrala să nu forțeze federala și nici unitățile, la plata de cel puțin 10% din capital în fiecare preschimbare, dându-se astfel posibilitatea și conducătorilor de

ea duce în cursul anului acesta la bun sfârșit opera de reorganizare și întărire a unităților.

Dacă însă Centrala forțează și în această criză mai departe plata aconturilor aduce pe conducători în situație nu numai de a nu putea consolida unitățile dar chiar și aceea de a distruge și ce s'a făcut până în prezent.

Cercul cooperatist dela Sighet. S'a ținut la 4 Iulie a. c., ora 9 a. m. la Prefectura județului, fiind convocat de Federala „Maramureșul“ din inițiativa Uniunii „Ardea'ul“. Participă D-I Dr. V. Jinga, președintele Uniunii, D-I Subinspector C. N. Bușe precum și reprezentanții a 20 unități cooperative din județul Maramureș. Ședința cercului e deschisă de d-l senator Kindriș.

D-I Dr. V. Jinga face o amănunțită expunere a situațiunii mișcării cooperative în general și a celei din Maramureș în special, înfățișează tendințele actuale din mișcare, spiritul Legii de organizare a cooperației, rostul Uniunilor, raporturile unităților de primul grad și ale Federațelor cu Banca Centrală cooperativă, problema creditelor în cooperație etc.; recomandă întemeierea și dezvoltarea acelor forme de cooperative cari sunt necesare și potrivite acestui județ: cooperative de lăptărie, cooperative pentru industrializarea și valorificarea fructelor, pentru dezvoltarea și valorificarea produselor industriei casnice etc

D-I Subinspector C. Bușe vorbește despre portofoliul băncilor populare, contabilitatea cooperative'lor, cursurile de vară cooperatiste.

La punctele din ordinea de zi au mai luat cuvântul D-I preot Ad. Lupan, D-I F. Mihali și D-I Micle Șieu.

Să hotărăște începerea, în toamnă, o unei campanii intense de animare și de creațiunji cooperatiste. Pentru județul Maramureș, rostul cooperației este considerabil, ea înfățișând cel mai bun instrument de ridicare și întărire economică și morală a elementului românesc cotropit de străini și de lipsa de conștiință românească și obștească a prea multor pretinși conducători români ai satelor.

Cercul cooperatist din Satulung-Săcele, jud. Brașov. Se va ține la 27 Iulie a. c. ora 2 p. m. la sediul Băncii populare „Săceleana“ care a luat inițiativa ținerii acestui cerc. Va participa și D-I Dr. V. Jinga, președintele Uniunii. Se vor desbata chestiuni privind mișcarea în general și situațiunea mișcării din jud. Brașov.

Desființarea regiunii V-a, Brașov. Oficiul Național al cooperației române a hotărât desființarea, pe ziua de 1 Iulie a. c., a regiunii a V-a Brașov și contopirea acesteia cu regiunea IV-a Cluj, urmând a avea sediul la Cluj și a purta numele acesteia din urmă. D-I Inspector general I. Minea, conducătorul de până acum al regiunii V-a Brașov va lua conducerea regiunii Cluj, care cuprinde, de aci înainte, 18 județe din Ardeal, adică o rază de activitate egală cu aceea a Uniunii „Ardealul“. D-I Inspector Gh. Vlădescu, conducătorul de până acum al regiunii IV-a Cluj, a fost detașat de Oficiul Național ca Director al Uniunii.

C R O N I C A

Știri din Țară

Ziua cooperăției. Pretutindeni unde fapta cooperativă a rodit înstăpânind conștiința solidarității umane, ziua de 6 Iulie a fost hărăzită ridicării imnului de slavă al cooperăției, afirmării hotărâte a izbânzii unui mare ideal social și economic în care cred milioanele de cooperatori din întreaga lume. În România, deasemenea, la 6 Iulie, mișcarea cooperativă și-a sărbătorit ziua sa, izbânda sa, mică încă, însă cu viitor mare în rosturile de azi și de mâine ale țării. La noi, în Ardeal, să zăbovim încă numai pe drumul creațiunii. Sărbătorirea, înseamnă oarecum, o concluzie; noi ne luptăm încă cu începutul. Și totuși, pe ici și colo a fost și sărbătoare.

***

Ziua cooperăției în Ardeal. Festivitatea de Duminică 6 Iulie 1930 la Ludoșul de Mureș. Ca și în alți ani, ziua cooperăției internaționale, a fost serbată c'un deosebit fast în inima Ardealului, la Ludoșul de Mureș, care cu drept cuvânt poate fi numit Rochdalul Cooperăției din Ardeal. X

Școala de contabilitate și educație cooperatistă din Ludoșul de Mureș (pentru Ardeal și Maramureș), dimpreună cu conducătorii cooperăției locale, de gradul I-ii și II, au organizat serbarea zilei cooperăției, care a conchis și cu serbarea de fine de an a elevilor susnumitei școli.

S'a executat următorul program: *Partea I-a.*

1. „Imnul Regal“ Cor. executat de elevii școalei de contabilitate.
2. Cuvântarea ocazională: Dl Gh. I. Ciurescu, Directorul școalei de Contabilitate.
3. „Imnul Cooperăției“. Cor. Elevii școalei de contabilitate.
4. „Imnul Studențesc“ de Gh. Coșbuc. Recitat de elevul Sauca Nicolae.
5. „Floristica“ Doină, elevii școalei de contabilitate.
6. „Libertatea“ de C. Mărculescu, recitată de elevul Tambur Serghei.
7. „Vino Lele“. Cântec popular. Elevii școalei de contabilitate.
8. „Eroi“. Cor. Elevii școalei de contabilitate.
9. „Millo Directorul“. Comedie într'un act, de V. Alexandri.

În asistență cooperatorilor din localitate și împrejurimi, în sala Hotelului Central, din Ludoș, ce devenise neîncăpătoare, Dl Gh. Ciurescu, Directorul școalei de contabilitate și educație cooperatistă din Ludoș și sub-inspector în Oficiul Național al Cooperăției Române, în cuvinte insufletețe a arătat însemnătatea zilei cooperăției internaționale, care urmărește încheierea democrației economice, făcând și o paralelă între realizările cooperăției române și a celorlalte țări.

Corurile elevilor școlii de comptabilitate, executate sub conducerea Dlui Profesor N. Goia, au stârnit admirația cooperabilor asistenți.

Între orele 5—7 p. m. echipele de sport ale școlii „Oituz“ și „Mărășești“, în frumoase și îngrijite costume, au jucat un match de foot-ball, în asistența și admirația întregii populații Ludușene, cu rezultat 1:1 (unu pe unu).

Ținem să menționăm că modul cum a fost organizată serbarea cooperabilor în Luduș, constituie un admirabil mijloc de propagandă cooperabilă în întreaga regiune.

***

La Toplița, deasemenea, s'a sărbătorit frumos ziua cooperabilor, participând popor mult. A vorbit Dl Stănescu, inspector în cooperabilă.

***

Radio și cooperabilă. În ziua de 6 Iulie — ziua cooperabilă — la ora 8 seara a vorbit la radio Dl Prof. D. Gusti, președintele Consiliului general al cooperabilor, despre „Spiritul cooperabilor“ în ciclul de conferințe al Universității-radio.

Tot în aceeași zi, la ora 4,30 a vorbit Dl T. C. Ionescu-Pășcani, despre „Tovărășiile în gospodăria satului“.

La 29 Iulie, ora 8 seara va vorbi la radio Dl Gr. Mladenatz despre „congresele internaționale ale cooperabilor“. La sfârșitul lunii August se ține la Viena congresul internațional al cooperabilor la care participă și cooperabilă română prin delegații săi autorizați să ia cuvântul la chestiunile din ordinea de zi. Dl Gr. Mladenatz ne va informa asupra rostului acestor congrese internaționale ale cooperabilor și ce foloase pot ele să aducă în rezolvarea marilor probleme economice și morale ce se impun sistemului cooperabilor.

***

Propagandă cooperabilă prin imagini. Oficiul Național al Cooperabilor a hotărât să editeze o serie de placarde în culori, cari să fie folosite ca mijloace de propagandă, alături de imaginile prin film cinematografic. Cel dintâiu placard care s'a dat în lucru reprezintă „economia și risipa“ și este opera cunoscutului pictor Tonitza.

Execuția artistică și prețul redus vor înlesni răspândirea acestor placarde în cercuri cât mai largi.

***

Societate pentru exportul de ouă. Centrala Cooperabilă de Import și Export a constituit împreună cu cei mai de seamă exportatori de ouă din țară, o mare societate cu un capital deocamdată de 10 milioane lei, în vederea îmbunătățirii rasei păsărilor și producției ouălor pentru export.

Societatea este obligată să pue la dispoziția cooperabilor, gratuit, 2000 cocoși reproducători și 400.000 bucăți ouă, din cele mai bune rase. Programul de repartizare se va întocmi de Oficiul Cooperabilor. Grație măsurilor luate se prevede chiar din primul an un export de circa 2.000 vag. ouă, în valoare de aproape un miliard lei.

***

D. I. Răducanu — fost ministru al muncii și cooperabilor, profesor la Academia de înalte studii comerciale și industriale —, a fost confirmat, pe o perioadă de 3 ani, ca membru în consiliul de administrație al Băncii

Centrale Cooperative, fiind delegat de Ministerul Muncii în locul d-lui G. Beldie, demisionat.

Deasemeni dl Ion Răducanu a fost cooptat de consiliul general al cooperației, în ședința dela 19 Iunie 1930, ca specialist recunoscut în problemele cooperative, în locul d-lui Gh. Tașcă, care a fost numit ministru și trimis extraordinar al țării la Berlin.

***

Spargerea localului unei bănci. În noaptea de 18 Iunie s'a spart localul Băncii populare „Berbeșteana” din Berbești, jud. Maramureș, furându-se registrele, arhiva și actele de portofoliu, în valoare de 900.000 lei, reprezentând costul porumbului distribuit prin acea bancă. În urma cercetărilor întreprinse, s'a constatat că răufăcătorii erau câțiva dintre debitorii cei mai încărcăți de datorii la bancă. Lada cu toate actele a fost găsită într'un tufiș de mărașci. Se cere deci o mai mare grijă în alegerea debitorilor și în paza averii unei bănci.

***

Adunarea generală, convocată de Banca Centrală Cooperativă, pentru modificarea statutelor spre a le pune de acord cu noile modificări aduse legii, nu s'a putut ține în ziua de 1 Iulie, neîntrunindu-se numărul cerut de lege, (2/3). În consecință a fost amănată pentru o dată care se va anunța mai târziu.

***

Nouii unități cooperative întemeiate în Ardeal. (După Buletinul cooperației române dela 1. VI. — 1. VII. 1930.):

- Bp. „Oltului”, Miercurea Ciuc, jud. Ciuc.
 Coop. „Agraria”, Aiud, jud. Alba.
 „Ajutorul”, Tinca, jud. Bihor.
 „Regiunea Eriului”, Diosig, jud. Bihor.
 Bp. „Calea Mănăstirei”, Cuceu, j. Salaj.
 „Beclereana”, Beclean, j. Făgăraș.
 „Ciobanii”, Luerin, j. Mureș.
 „Unirea”, Criștur, j. Gdorhei.
 „Concordia”, Sărățeni, j. Mureș.
 „Crișul Repede”, Poeni, j. Cluj.
 „Plugarul”, Cioreagi, j. S.-Mare,
 „Economul”, Sasanu, j. Someș.
 „Albina”, Gălgău, j. Sălaj.
 „Opinca”, Gârbov, jud. Someș.
 „Ajutorul”, Rachiș, j. Sălaj.
 „Insoțirea”, Rețiu, j. Sibiu.
 „Vieritul”, Cărpiniș, j. Sibiu.
 Coop. „Edilitatea Transilvaniei”, Cluj.
 Bp. „Branăștea”, Mag, j. Sibiu.
 „Surdea”, Brăzești, j. Turda.
 Coop. „Covasna”, Covasna, j. Treiscaune.
 „Unirea”, Lipoveni, j. Satu Mare.
 „Toplița”, Toplița, j. Mureș.

***

Ministerul Armatei prin adresa No. 4482 din 18 Iunie a. c., a făcut cunoscut Oficiului Național al Cooperației că prin noua lege de recrutare se

menține dispoziția ca „tinerii absolvenți ai școalelor de contabilitate și educație cooperatistă” să beneficieze de reducerea stagiului militar la un an.

***

Alianța cooperativelor ungurești de economie și credit,

Cluj. A încheiat la 31 Dec. 1929 următorul bilanț: capital social Lei 6 694.000, fonduri de rezervă 1.101.526, depuneri spre fructificare Lei 14.820.407, creditorii Lei 7.736.483, reescont (la Banca de credit și economie, Cluj) Lei 49.095.394, beneficiu net Lei 647.566.

La Alianță erau afiliate în 1928, 280 cooperative având 88680 membri; aceste cifre sunt aproape neschimbate dela 1924. Toate aceste cooperative au avut la 31—XII—1928, Lei 23.786 260 capital social, Lei 8 256.061 fond de rezervă, Lei 217.411,312 depuneri spre fructificare, Lei 297 222.481 împrumuturi acordate, Lei 3 874.871 beneficiu net.

În ultimii cinci ani volumul fondurilor și al operațiunilor a sporit mult. Astfel, la sfârșitul anului 1924, cele 280 cooperative de credit aveau Lei 7.264.603 capital social, Lei 3.761.209 fond de rezervă, Lei 43 705 013 depuneri spre fructificare, Lei 55.166.897 împrumuturi acordate, Lei 609.442 beneficiu net.

***

Propaganda cooperatistă în jud. Brașov. Studenții la sate.

Cercul studențesc „Țara Bărsii”, secția Cluj, desfășoară o intensă propagandă culturală în satele județului Brașov. Și-au propus ca în vara aceasta la șezătorile culturale să facă propagandă cooperatistă. Au solicitat pe Dl Prof. Dr. V. Jinga să țină conferințe cooperatiste în cadrul acestor șezători, cari au avut loc la 6 Iulie în comunele Hărman și Sâmpetru, la 13 Iulie în Intorsura Buzăului și la 20 Iulie a. e. în comuna Zărnești. Studenții brașoveni conduși de președintele lor, Dl Vasile Dan au prestat o frumoasă contribuție artistică și muzicală. La toate aceste șezători a vorbit și Dl Prof. Gh. Dragoș, solicitat de asemenea de cerc, despre chestiuni economice curente.

Prețutindenii a fost însușețire multă, popor mult. Profesori și studenți, dând învățătură la sate, cultivând frumosul prin cânt și artă, lămurind rostul mare al cooperăției în viața morală și gospodărească a țăranilor, îndemnând la fapte cooperatiste, iată o acțiune rodnică de care are atâta nevoie țara noastră.

***

Oficiul central al exportului de cereale. Atribuțiile și conducerea Oficiului. În urma hotărârii Delegației Economice a guvernului, se înființează un Oficiu central al exportului de cereale pe lângă Institutul Național de Export cu misiunea de a îndruma și supraveghea operațiunile de export.

Atribuțiile Oficiului. Atribuțiile acestui Oficiu sunt între altele: să cerceze condițiunile de producere și transport a cerealelor în diverse regiuni ale țării; să studieze mijloacele de sistematizare a operațiunilor comerciale și de export a cerealelor în vederea raționalizării transporturilor; să colaboreze la organizarea și funcționarea oboarelor de cereale; să colaboreze la organizarea și funcționarea silozurilor; la transporturi și chestiuni tarifare; să procure informațiuni asupra calității cerealelor din diferite părți și asupra prețurilor din interior și exterior și să îngrijească pentru răspândirea lor urgentă în clasele producătoare.

Conducerea Oficiului. Conducerea oficiului a fost încredințată unei comisiuni compusă din d-ni: Cezar Popescu, director general al industriei, ca președinte, Brancovici, L. Landau, S. A. Focșăneanu, S. Braunștein, Rudolf Liever, ca mari exportatori, N. Vârgolici, directorul Băncii Centrale Cooperative, Silviu Muncel, directorul Sindicatelor Agricole, C. Christodorescu, T. Mândru, directorul Îndrumărilor agricole, T. Burada din Ministerul Domeniilor, Eugen Porn, I. Miclescu din partea căilor ferate și Vardala, directorul Serviciului Podurilor și a căilor de comunicații pe apă, ca membri.

Gazeta pentru popor „Foaia Noastră“ și cooperajia.

Această admirabilă foaie pentru popor apare în fiecare Duminică la Cluj, în 8 pagini și un supliment ilustrat în 4 pagini. Printre alt material bogat și bine scris, „Foaia Noastră“ consacră în fiecare număr aproape o pagină pentru popularizarea ideii și acțiunii cooperatiste, redactată de iscusitul popularizator și priecut cooperator DI Grațian C. Mărcuș. Fiind astfel scrisă „Foaia Noastră“, a cărei răspândire dorim să fie cât mai mare, folosește mult lumea dela sate și ne bucurăm de ajutorul ce ni-l dă în lupta grea ce o ducem pentru propagarea ideii și afirmarea faptei cooperatiste în Ardeal.

Din Streinătate.

Finlanda. Cooperativele pentru valorizarea laptelui.

Acestea sunt cele mai importante formațiuni cooperatve din Finlanda.

Creșterea vitelor unită cu valorizarea laptelui au fost din cele mai vechi timpuri îndeletnicirile de predilecție ale poporului finlandez.

În anul 1902 se înființară cele dintâi 28 lăptării cooperative. Numărul lor crescua la 75 în 1903, la 145 în 1904, 225 în 1905, 292 în 1906, 332 în 1907, 386 în 1911, 480 în 1915, 519 în 1920, 544 în 1924, 602 în 1925, 644 în 1926, 644 în 1927. În afară de cooperativele în activitate mai sunt circa 100 cari nu funcționează. Numărul membrilor era de 68.100 în 1927 dela 2400 în anul 1902, 11.800 în 1904 și 33.000 în 1908.

În anul 1924 fiecărei lăptării cooperative îi corespundea în medie un număr de 114 membri, 650 vaci cu 733.000 kgr. lapte. Din cantitatea totală de lapte adus de membrii cooperativei, 76% a fost întrebuințat, la fabricarea untului, 9% la acea a brânzei și 15% s a dat direct în consumațiune. În acel an s'au produs în lăptăriile cooperative 12.276 tone de unt și 2836 tone de brânză. Cantitatea de lapte adusă în întreprinderile cooperative în acel an a fost de 406 milioane kgr. față de 265,4 milioane în 1908 și 74,5 milioane în 1904.

În Finlanda occidentală transportul la fabrică se face pe cheltuiala cooperativei, în căruțele sau camioanele acesteia. Delegatul ei ia în primire laptele dela fermă sau locuința producătorului în fiecare dimineață producătorii își așează pe marginea șoselei în dreptul caselor lor, vasele cu lapte pe cari le adună delegații cooperativei; în fiecare seară primesc înapoi aceste vase împreună cu resturile dela decemare pe cari le întrebuințează la hrana porcilor și altor vite.

Plata are loc în fiecare lună, prețul stabilindu-se pe baza procentului de grăsime.

La 4 Iulie 1905 se înființează la Helsingfors o centrală de export sub numele de „Valio“. Creațiã în formã cooperativă și ai cărei membri nu pot fi decât cooperativele de valorizare a laptelui, societatea „Valio“ își propune: 1) a scăpa cooperativele de intermediari, organizând exportul direct al produselor acestora; 2) a pune comerțul laptelui pe baze oneste; 3) a lupta pentru neconținuta ameliorare a producției spre a putea pe piața mondială, în luptă cu alte țări mai înaintate, găsi deubșee în condițiuni cât mai avantajoase.

Cooperativele luară treptat locul întreprinderilor private în industria și comerțul laptelui. În anul 1926 fabricile lor dădeau peste 90% din întreaga producție de unt a Finlandei și 70% din acea a brânzeturilor. Producția totală a întreprinderilor cooperative din acel an se evaluiază la peste 800 milioane mărci, iar în anul 1927 la peste 843 mil. (aproape 3,600 000 000 lei).

În vederea răspândirii cunoștințelor profesionale, lăptăriile cooperative sub impulsul organelor centrale s'au constituit în asociațiuni regionale. Instructorii ambulanți trimiși de aceste asociațiuni merg din gospodărie în gospodărie dând sfaturi și îndemnuri pentru o cât mai îngrijită creștere a vitelor, o cât mai bună păstrare a laptelui până la luarea lui în primire de cooperativă.

Creșcătorii de vite sunt, pe de altă parte, ajutați de „Valio“ și cooperative cu creditele de cari au nevoie pentru a putea înființa imășuri model: $\frac{1}{3}$ din cheltuieli sunt împrumutate fără dobândă de „Valio“, $\frac{1}{3}$ de cooperativele din cari fac parte și numai $\frac{1}{3}$ le suportă la început singuri. Împrumuturile se dau pe termene lungi și se amortizează cu încetul.

Peutru a stimula cooperativele în vederea unei producții cât mai superioare calitativ, „Valio“ acordă prime de calitate, diplome de onoare pentru ele și maeștrii lăptari din serviciul lor etc

La sediul său „Valio“ a înființat în 1916 un laborator — cel mai bun din

tară — pentru studii, experiențe și culturi de bacterii necesare în fabricarea brânzei. Pentru formarea de maeștri „Valjo“ a înființat încă din 1913 un număr de 3 școale, puse sub conducerea maeștrilor cei mai experimentați, în cari elevii fac un stagiu practic de 2 ani.

De aci merg la școala statului din Mustiala unde li se predau cursuri teoretice de 9 luni și apoi în „Institutul de economie a laptelui“, înființat de „Valjo“, în care se țin cursuri timp de 9 luni din chimia și bacteriologia laptelui.

Datorită măsurilor de ordin cultural mai sus arătate, incurajării morale și financiare, organizării exportului prin „Valjo“ etc., prețul mediu încasat de producători pentru un kilogram de unt a crescut dela 2,21 mărci cât era în 1904 (înainte de înființarea societății „Valjo“) la 2,45 mărci în 1905 și 2,96 în 1912.

Capitalul necesar cooperativelor e în mare parte împrumutat de Stat, în parte de organizațiunea de credit a mișcării și câteva milioane sunt împrumutate dela casele de economie.

Capitalul social e format din acțiuni a căror valoare variază dela o cooperativă la alta. Fiecare asociat se obligă a subscrie atâtea acțiuni câte vaci de lapte are înregistrate la partida sa și să facă în plus vârsăminte suplimentare în genere de 30 mărci pentru fiecare vacă. De asemenea se obligă ca într'un număr oarecare de ani cât mai mare: 1. să dea zilnic cooperativei spre transformare și vânzare o cantitate minimă de lapte produs și păstrat în cele mai bune condițiuni; 2. să se conforme dispozițiilor acesteia cu privire la îngrijirea și hrana vitelor, păstrarea laptelui etc

***

Lăptăriile cooperative din Cehoslovacia au vândut în anul trecut prin Centrala lor: 32½ vagoane unt, 21 vagoane brânză și 5½ milioane ouă. Toate vânzările cooperative trec de 120 mii vagoane.

***

Cooperativa „Production“ din Hamburg (Germania) a vândut anul trecut mărfuri de aproape 3500 milioane lei, având 238 prăvălii, 109 măcelării, 81 brutării și 17 magazine de acest fel.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cooperatorii în consiliul de administrație al Băncii de emisiune a Turciei. Noua Bancă de Stat a Turciei va purta numele de Banca Centrală a Republicii și va avea un capital de 25 milioane lire turcești repartizat în 25.000 acțiuni a 100 lire.

Consiliul de administrație al Băncii va cuprinde opt membrii, dintre cari doi vor fi numiți de guvern, doi de marile bănci, unul de Camera de comerț, unul de acționarii băncii și doi de cooperativele agricole.

Deprinși a imita Apusul, e bine să reținem măsura chibzuită a Turciei renăscute.

***

Un oraș model pentru muncitorii în Franța. Ziarul „*Journal des Débats*“ consacră foiletonul său din 15 Iunie descrierii orașului pe care Societatea căilor ferate din Nordul Franței l'a creat la Targnier exclusiv pentru „ceferiștii“ francezi.

Orașul a fost vizitat de un grup numeros de igienisti din toată lumea veniți să vadă minunata operă de igienă socială franceză.

Dar ce este această cetate muncitorească? Pe o suprafață de 110 hectare, Societatea rețelei căilor ferate nordice a clădit 1025 locuințe adăpostind 4334 locuitori. Locuințele sunt individuale, nu în căzărmi și cuvântul de ordine la clădirea lor a fost: *disimetria, nu simetrie*, atât în tipul lor arhitectonic cât și în privința culorilor, siluțelor, detaliilor, încât prezintă o infinită varietate plăcută în fiecare clipă ochilor. Fiecare locuință are o grădină de 400—500 metri patrați. Casele sunt cochete, vesele, luminoase, cu câte patru încăperi și lumină electrică.

În oraș: *Cooperative procură, ieftin și bun, tot de ce au nevoie fericiții locuitori: carne, băcăni, haine.* (Legumele se iau din propria lor grădină).

Patru *dispensarii* combat bolile ce s'ar putea ivi, dar mai cu seamă le previn.

Nu mai vorbim de stațiuni pentru gimnastică, piscine, dușuri publice școli luminoase, în „plin aer“, școli menajere pentru fete, unde se învață cusutul broderii, gravură în lemn și fer, apoi pentru educație artistică, muzicală, colom. bofilie. Apoi societăți de ajutor mutual, teatre, biblioteci, cinema...

E cetatea ideală pusă la îndemâna muncitorilor și pe care mulți burghezi și mai toți intelectualii o vor invidia.